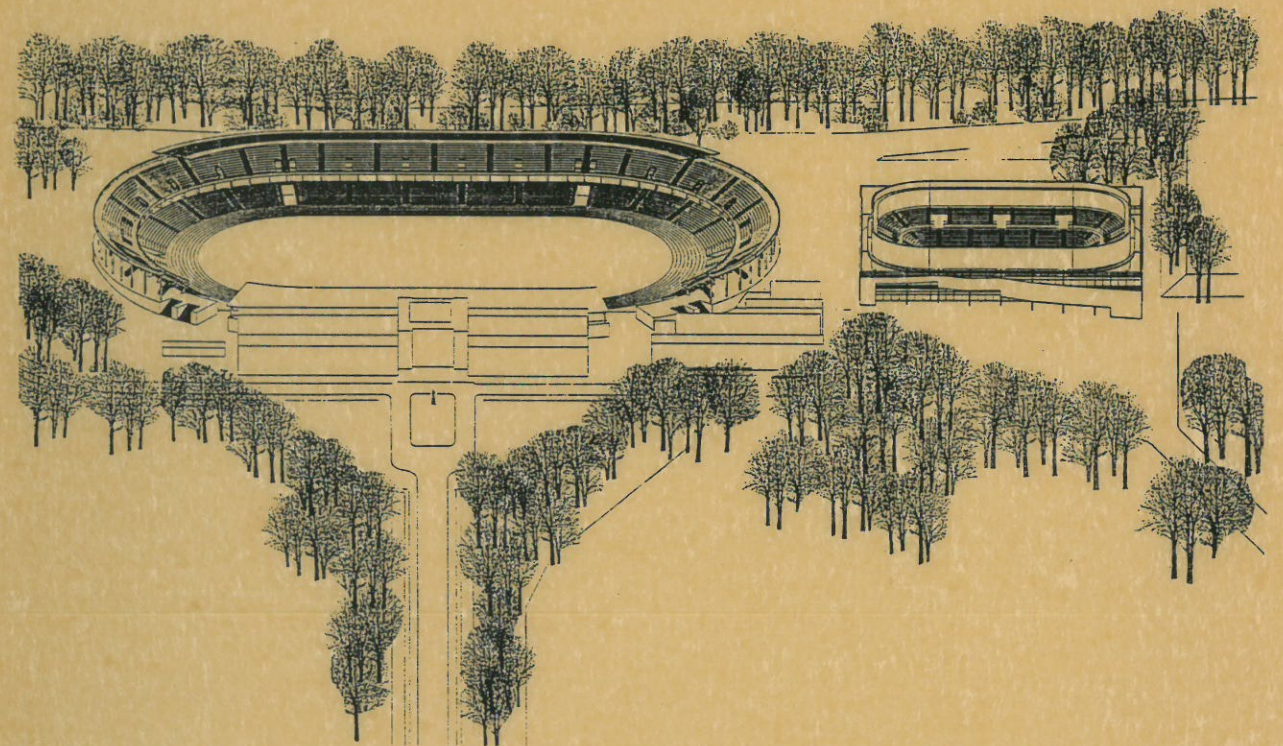

Aarhus Idrætspark

Etapekonkurrence

Dommerkomitéens betænkning

3. november 1997

sta sta læs stanær
79.608

Aarhus Idrætspark: etapekonkurrence: don
...mitéens betænkning 3. november 1997

279768868

09-12-

279768868 Aarhus Kommunes Bibl.

Indledning

Århus Kommune udskrev i samarbejde med Danske Arkitekters Landsforbund i maj 1997 en *etape-konkurrence* om moderniseringen af Aarhus Idrætspark og opførelse af en ny tidssvarende idrætshal.

Det har været konkurrencens formål at indhente forslag af høj arkitektonisk og funktionel kvalitet. I konkurrencens 1. etape skulle der tages stilling til den overordnede disponering af det samlede tribuneanlæg og idrætsanlæg på stadionområdet, til halbygningens overordnede udformning og disponering samt til den landskabelige behandling af området.

Første etape

Til konkurrencens 1. etape indkom der 27 forslag. Alle projekter overholdt de i konkurrenceprogrammet opstillede krav og blev derfor optaget til bedømmelse.

Bedømmelsen begyndte onsdag den 6. august 1997 og afsluttedes torsdag den 14. august 1997 med at dommerkomitéen enstemmigt besluttede, at følgende fem forslag udpegedes til viderebearbejdning i konkurrencens 2. etape:

Forslag mrk. 5/22197
Forslag mrk. 11/64260
Forslag mrk. 14/67465
Forslag mrk. 19/87301
Forslag mrk. 23/58002

Dommerkomitéen bestod i 1. etape af følgende medlemmer

Borgmester Thorkild Simonsen (formand)
Rådmand Flemming Knudsen (næstformand)
Rådmand Hans Schiøtt
Formand for Aarhus Idrætspark Jørgen Christiansen
Formand for Idrætssamvirket Nels Møller
Formand for Danmarks Idrætsforbund Kai Holm
Direktør for Team Danmark Preben Kragelund
Arkitekt MAA Gøsta Knudsen, Danske Arkitekters Landsforbund
Arkitekt MAA Georg Rotne, Danske Arkitekters Landsforbund
Arkitekt MAA Erik Bystrup, Danske Arkitekters Landsforbund

Rådgivere for dommerkomitéen bestod i 1. etape af følgende medlemmer

Stadsdirektør Poul-Erik Jensen
Teknisk direktør Carl Nielsen
Kulturdirektør Niels Vad Sørensen
Forvaltningschef Gunnar Holdt-Olesen
Stadsarkitekt Ole Østergaard
Direktør Ole Jean Nielsen, Aarhus Idrætspark
Direktør Frederik Jensen, Byggeplandata AS
Arkitekt MAA Poul Østergaard

Konkurrencens sekretær i 1. etape

Arkitekt MAA Bent Kolind, Danske Arkitekters Landsforbund

Anden etape

Konkurrencens 2. etape blev udskrevet den 20. august 1997, og forslagene skulle afleveres den 22. oktober 1997.

Over for deltagerne var det blevet oplyst, at alle fem deltagere ville modtage et vederlag på kr. 125.000 ekskl. moms. for deres viderebearbejdning af forslagene. Vinderens vederlag ville dog blive betragtet som et acontobeløb af honoraret.

Bedømmelsen af 2. etape begyndte den 27. oktober 1997 og afsluttedes den 3. november 1997 med at en enig dommerkomité besluttede at udpege følgende forslag som vindere af konkurrencen:

Forslag 5/22197 tildeles 1. præmie på 200.000,- kr.
Forslag 23/58002 tildeles 2. præmie på 125.000,- kr.
Forslag 19/87301 tildeles 3. præmie på 75.000,- kr.
Forslag 11/64260 tildeles 4. præmie på 50.000,- kr.
Forslag 14/67465 tildeles 4. præmie på 50.000,- kr.

Dommerkomitéen bestod i 2. etape af følgende medlemmer

Borgmester Flemming Knudsen (formand)

Rådmand Hans Schiøtt

Rådmand Torben Brandt Nielsen

Formand for Aarhus Idrætspark Jørgen Christiansen

Formand for Idrætssamvirket Nels Møller

Formand for Danmarks Idrætsforbund Kai Holm

Direktør for Team Danmark Preben Kragelund

Arkitekt MAA Gøsta Knudsen, Danske Arkitekters Landsforbund

Arkitekt MAA Georg Rotne, Danske Arkitekters Landsforbund

Arkitekt MAA Erik Bystrup, Danske Arkitekters Landsforbund

Ingeniør Knud Christensen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører

Rådgivere for dommerkomitéen bestod i 2. etape af følgende medlemmer

Stadsdirektør Poul-Erik Jensen

Teknisk direktør Carl Nielsen

Kulturdirektør Niels Vad Sørensen

Forvaltningschef Gunnar Holdt-Olesen

Stadsarkitekt Ole Østergaard

Direktør Ole Jean Nielsen, Aarhus Idrætspark

Direktør Frederik Jensen, Byggeplandata AS

Arkitekt MAA Poul Østergaard

Konkurrencens sekretær i 2. etape

Arkitekt MAA Bent Kolind, Danske Arkitekters Landsforbund

Dommerkomitéens generelle bemærkninger

Udformningen af idrættens arenaer har gennem tiden øvet stor tiltrækning på arkitekter. Aarhus Idrætspark's placering i et naturskønt område og konkurrencens fokus på spændingsforholdet mellem nyt og gammelt har tydeligvis yderligere skærpet interessen.

De 27 forslag har anvist et bredt spekter af løsninger for placering og udformning af den nye idrætshal og det eksisterende stadionanlæg. De mange professionelt udførte forslag har vist, at der ikke findes en enkel, entydig formel for den rigtige løsning, men at funktion, konstruktion og arkitektonisk udformning er tæt forbundne temaer, der skal vurderes i en sammenhæng.

Adgangsforhold

Byggefeltets udformning og placering har i forbindelse med den nye hal givet konkurrencedeltagerne problemer. Byggefeltets tilbagetrukne nordlige grænse i forhold til stadionhallerne og Team Danmark Centret gør det vanskeligt at se den nye hal fra Stadion Allé og Marselisborg Grønnevej. Man kan frygte, at det for tilskuere uden lokalkendskab vil være svært at finde vej til hallen. Nogle forslag har gjort en dyd af nødvendigheden og ser byggefeltet som en lysning i skoven. Andre forslag har forsøgt at løse den manglende visuelle kontakt til hallen ved at etablere en stor samlende belægning, hvor bånd af natursten leder den besøgende på rette vej. Sympatisk er også de forslag, der arbejder med en belægning af grus, fordi denne belægning ud over at kunne klare områdets terrænspring på en enkel måde også er velvalgt ud fra såvel en æstetisk som en økonomisk betragtning.

I forbindelse med konkurrencens 2. etape åbnede dommerkomitéen for muligheden for en udvidelse af byggefeltet mod nord, således at hallen kunne placeres på linie med den eksisterende harmoniske stadionbebyggelse. Mulige konflikter knyttet til fredskovlinien har dog afholdt deltagerne fra at afprøve de muligheder, der knytter sig til en udvidelse af byggefeltet mod nord.

Hallerne er i princippet placeret på to forskellige måder i byggefeltet. I de forslag, hvor hallen trækkes frem mod byggefeltets nordskel, dannes et bagareal, der efter dommerkomitéens opfattelse ikke virker helt overbevisende i sin udformning. Når hallen er trukket tilbage mod byggefeltets grænse mod syd, etableres et anvendeligt adgangsareal med plads til taxaer, busser og publikum.

Mellem den nye hal og tribune 4 opstår et rum, der rigtigt formet kan blive et værdifuldt aktiv for hele området. Dommerkomitéen har især sympati for de forslag, hvor der fra rummets flade er visuel kontakt til Aarhus Idrætspark's velplejede græstæppe og den nye hals gulvflade. Det vil såvel ved den daglige atletiktræning som i perioden før et lokalopgør gøre pladsen til en oplevelse. Med sin størrelse giver rumdannelsen endvidere gode adgangsforhold til den fremtidigt, kraftigt udbyggede tribune 2. Der savnes i den forbindelse i mange forslag mere realistiske bud på placering af boder, sikkerhedszoners disponering og billetkontrollens udformning.

Trods sympati for de forslag, der indlevet giver bud på træbeplantninger i rummet mellem hallen og tribune 4, virker det ikke i forbindelse med kørsel med store reportagevogne eller lastbiler med understyr til koncert- eller idrætsarrangementer realistisk med træbeplantning.

Nogle forslag har rummets flade i niveau med banerne, andre har hævet pladsen én etage. Det sidste giver den bedste mulighed for visuel kontakt til banerne og tillader etablering af forbindelsesgange mellem hallen og Team Danmark Centret/stadion.

Hallen

Variationen i hallernes udformning og arkitektoniske udtryk er stor. Forslagene spænder fra den klassisk inspirerede cirkulære arena over anlæg formet med ellipsen som forbillede til den traditionelle rektangulære hal. Fælles for de cirkulære haller er de iøjnefaldende vanskeligheder med at opnå et overbevisende samspil med det rektangulære halgulv og tilskuerpladserne. I flere forslag bliver de restarealer, der kunne have fungeret som spændingsfulde overgangszoner mellem cirklen og rektanglet, fyldt ud og brugt til placering af kontorer, toiletter og depoter.

Bedst fungerende er de haller, hvor banelegemet omkranses af tribuner med afrundede hjørner.

I de rektangulære haller er udformningen af tilskuerpladserne i de skarpe hjørner problemet. Særligt uheldige er de forslag, hvor alle tilskuerpladserne er placeret på langsiderne. Det giver dårlige oversigtsforhold fra pladserne nær ved gavlene. Dommerkomitéen frygter også, at en placering af alle tilskuerpladserne på langsiderne vil give hallen et træningsagtigt præg og gøre det vanskeligt at opnå den fortættede stemning, som både idrætsudøverne og tilskuerne finder eftertragtelssværdigt.

Mange af hallernes tribuner er opdelt i to afsnit. Det ene afsnit, der bør være det største, er gravet ned i terrænet. Det andet afsnit er udformet som en svævende balkon. Dommerkomitéen tvivler ikke på, at de opdelte tribuner med deres tydeliggørelse af arenaens form og rum vil give en fortættet stemning. Det har vist sig ved en gennemgang af forslagene, at for stor en del af tilskuerne er placeret på balkonerne. Også balkonernes hældning er betænkelig i forhold til kravet om sikre gang- og flugtarealer. Endelig viser en kontrol af balkonernes sigtelinier, at det i flere forslag kniber med at kunne overskue hele banen. At sikre et ordentligt udsyn fra tilskuerpladserne må være et ultimativt krav. 2. etapes bearbejdning har afhjulpet de påtalte problemer.

I konkurrencens 2. etape har der været sat særlig fokus på tilskuernes bevægelsesmønster. I den forbindelse finder dommerkomitéen, at indgangsforholdene sammen med de primære fordelingsarealer i flere forslag er for snævre og utilstrækkelige. De store glasfacader, der fra hallernes indgangspartier og fordelingsarealer giver en smuk sammenhæng med skoven, skaber problemer, fordi dagslys f.eks. i forbindelse med boldspil vil virke så blændende, at det ikke er muligt for spillerne at se bolden.

Arkitektonisk har hallernes udformning givet anledning til debat. Alt for mange forslag mister med komplicerede udformninger af kontorer, møderum, cafeteria mv. den robusthed i brugen, den arkitektoniske ligefremhed og styrke, som en stor sportshal efter dommerkomitéens mening bør udtrykke. Ligeledes har dommerkomitéen foretrukket haller, hvis udtryk viser deres funktion.

Stadion

Et fælles træk ved 1. etapes forslag var respekten for programmets krav til det kommende atletikanlægs geometri og overholdelsen af den østlige grænse mod tennisanlægget. Resultatet blev, at tribune 4 kom meget tæt på Team Danmark Centret, og at de lige løbebaner uskønt skar sig ind i tribunerne. Dette var efter dommerkomitéens opfattelse problematisk, fordi ubrudte tribuner og sammenhængende barrierer mod løbebanerne er væsentlige for et harmonisk anlæg. Resultatet af dommerkomitéens overvejelser blev, at der i 2. etape blev åbnet for en ændring af afgrænsningen mod tennisbanerne. Det blev muligt at rykke tribune 3 længere mod øst. Forudsætningerne er, at der anvises en alternativ udformning af det eksisterende tennisanlægs kapacitet. I forbindelse med en justering af grundgrænsen mod øst blev det klart, at kravene om, at tribune 1 hverken skal ombygges eller moderniseres, måtte modificeres.

I konkurrencens 2. etape er muligheden for at rykke stadion længere mod øst blevet udnyttet. I den forbindelse er der anvist nye tennisbaner placeret i den eksisterende bøgebevoksning. Det mere langstrakte anlæg giver tilstrækkelig plads for såvel atletik- som fodboldarrangementer, ligesom det bliver muligt at undgå indhak i tribunerne.

Et vigtigt ønske knyttet til udformningen af det nye tribueanlæg har været at undgå stærkt ekspresive og dominerende tribuner. Årsagen er hensynet til det værdifulde udsyn set fra Stadion Allé mod søjlehallen og den højthævede træbevoksning bagved stadion, men også ønsket om at etablere en overbevisende sammenhæng mellem tribunernes overdækninger vejer tungt. Et andet tema, som dommerkomitéen har tillagt stor betydning, er oplevelsen af tribunernes bagsider. De skal være imødekommende, sikkert proportionerede og udformet med respekt for konstruktionens rytme, samspillet mellem de store betonflader og den bærende konstruktion.

Den kraftige udbygning af tribune 2 har været en udfordring. Det er meget vanskeligt med de opstillede krav om en firdobling af tilskuerpladserne at opfylde programmets ønske om stilfærdigt mådehold. Flere forslag viser, at der er risiko for, at den ombyggede tribune 2 med sin størrelse vil opleves som ude af skala og sammenhæng med det øvrige anlæg. Den tilbagetrukne placering af det nye tribueanlægs tilskuerpladser gør det endvidere vanskeligt at opnå en udformning af tribunetaget, som kan give en ordentlig beskyttelse mod vejrliget.

Forslagenes disponering af boder og toiletter, sektionering af hal og stadion samt gode afsætnings-/pladsforhold for tilrejsende fans er blevet grundigt gennemgået. Det viser sig, at der stadigvæk i konkurrencens 2. etape ikke er opnået helt tilfredsstillende løsninger. I forbindelse med den fremtidige påtænkte udvidelse af stadions tribuner savnes der i flere forslag bud på VIP-logernes placering.

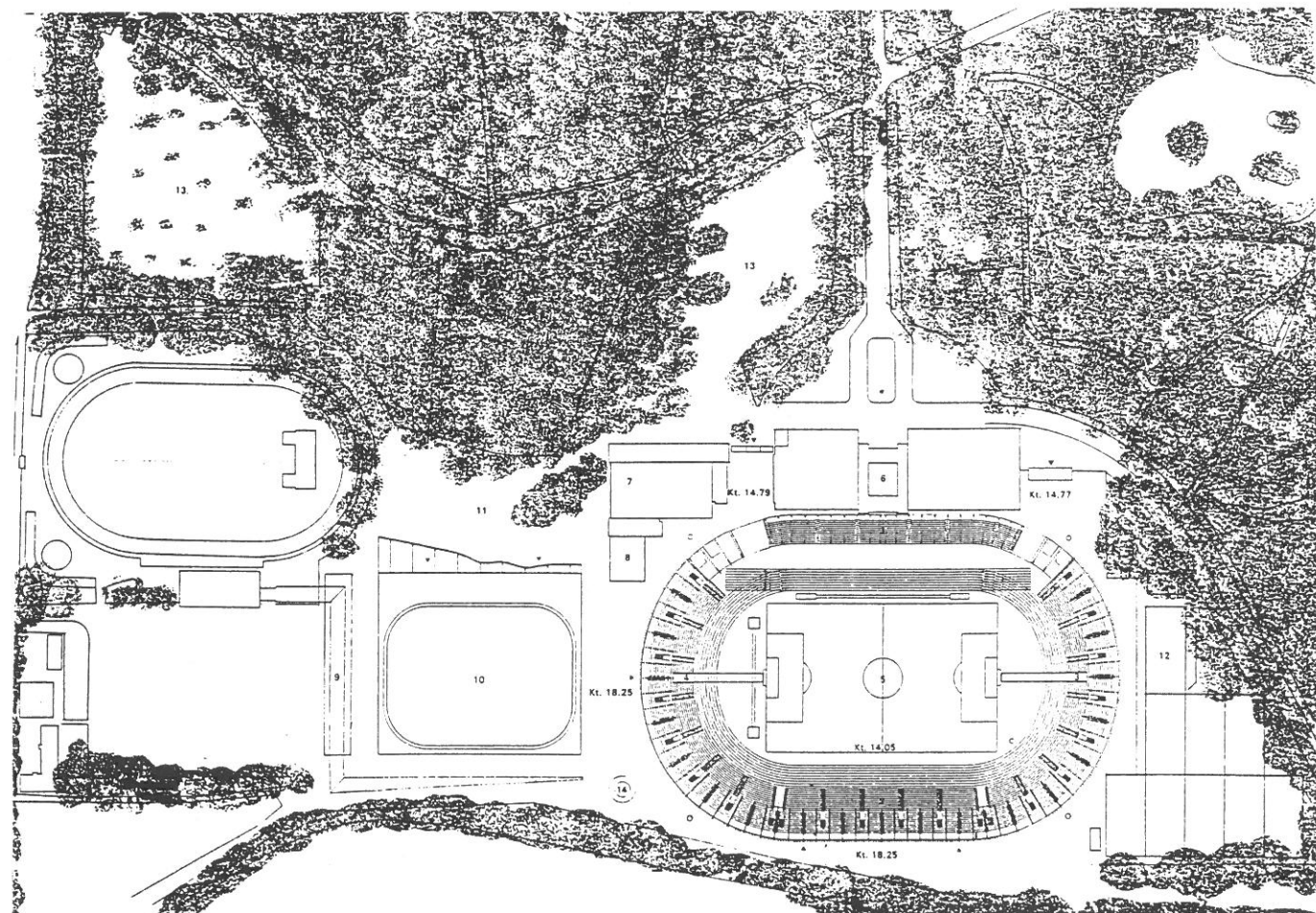
Hvad angår tilgængeligheden for bevægelseshæmmede tilskuere og idrætsudøvere er forslagene efter dommerkomitéens opfattelse meget skitsemæssige - langt fra den indlevelse og det engagement, der kræves for at leve op til programmets krav om tilgængelighed for bevægelseshæmmede.

Økonomi

Der blev under bedømmelsen foretaget økonomiske beregninger af forslagene på det foreliggende grundlag. Forslagene skønnes at være i rimelig overensstemmelse med de i konkurrenceprogrammet angivne rammebeløb for stadion og hal.

Konklusion

Samlet vurderet er det dommerkomitéens opfattelse, at de endnu ikke helt afklarede servicefaciliteter og sektionering af tilskuernes arealer efterfølgende vil kunne løses på en tilfredsstillende måde. Der er derfor ingen tvivl om, at konkurrenceudskriveren med den afholdte konkurrence har skabt gode muligheder for at opnå et overbevisende resultat, der kombinerer økonomisk optimalitet og funktionel fleksibilitet med en arkitektonisk løsning af høj kvalitet.

- 1 Tribune uændret
- 2 Tribune
- 3 Tribune
- 4 Tribune
- 5 Fodboldbane og idrætsanlæg
- 6 Eksisterende stadionbygning
- 7 Team Danmark Center (sportskollegium, træningshal)
- 8 Team Danmark Center (træningslokaler, klublokaler)
- 9 Evt. senere etape 1500 m²
- 10 Idrætshal
- 11 Forplads
- 12 Tennisanlæg
- 13 Parkering
- 14 Billetsalg

Dommerkomitéens bemærkninger til de udvalgte forslag

Forslag 5/22197 tildelt 1. præmie på 250.000,- kr.

Udarbejdet af: BBP Arkitekter A/S
Torben Bregenhøj · Eva Jarl Hansen · Peter Mortensen · Bjørn Vandborg,
arkitekter MAA

Medarbejdere: Gunnar BS Hansen · Allan Kongslev · Hildur Hansen

Ingeniør: Bigum & Steenfos, Rådgivende Ingeniører A/S

Landskabsarkitekt: BBP Arkitekter A/S

Bemærkninger til 1. etape

Forslaget viser en velfungerende løsning på en kompliceret opgave. Der er med indlevelse i såvel idrætsanlæggets funktioner som lokale forhold vist hensyn til både de eksisterende bygninger og de naturskønne omgivelser.

Ankomstpladsen er smukt kranset af de røde bygninger og den grønne skov. Idrætshallens velproportionerede facade åbner sig for publikum og viser med sin bølgede form videre ind mod den centrale plads mellem hal og stadion.

Hallens placering varsles ikke fra Stadion Allé.

Det fælles adgangsniveau for hal og stadion er fint tænkt og giver optimale adgangsforhold. Det kan derfor undre, at denne disposition ikke har ført til en større, samlende plads mellem stadion og hal, der vil blive definitivt adskilt ved opførelse af den foreslåede udbygning.

Idrætshallen henvender sig naturligt og direkte til forpladsen. Den forsænkede bane og det hævede midterparti medfører lave facader i samklang med det samlede anlægs venlige atmosfære.

Planen er enkel, smuk og velfungerende. Tilskuerpladserne samler sig fint om banen og disponeringen med 3.000 pladser under indgangsniveau og 2.000 pladser over forekommer indlysende og velfungerende. Hallens konstruktion er løst enkelt og overbevisende.

Stadions tribuneopdeling er overbevisende løst. Sammenbindingen af tribunerne 2, 3 og 4 med ensartede, fortløbende tribuner fører til et samlet anlæg, der i lette, åbne konstruktioner harmonerer smukt med de naturskønne omgivelser.

Adgangsforholdene er enkle, gode og handicapvenlige. Tribuner og overdækninger er opbygget enkelt og elegant og sikrer såvel indblik til banen som kontakt til naturen. De transparente tribuneoverdækninger passer godt til anlæggets lette og venlige atmosfære.

Prisen for at løse den vanskelige indplacering af den lige løbebane er, at tribune 1's eksisterende krumning justeres, og at det ikke er muligt at skabe en harmonisk sammenhæng mellem tribune 1 og de øvrige tribuner.

Som helhed er forslaget smukt og overbevisende. Den væsentligste indvending er savnet af en central, samlende plads ligesom forslaget ville vinde ved en afklaring af ankomsten til hallen, suppleret med en ankomst til det samlede anlæg fra SØ samt en underjordisk forbindelse mellem Team Danmark Centret, hal og stadion.

I forbindelse med den videre bearbejdning ønskes følgende punkter belyst:

- * Adgang til tribune 3
- * Afgrænsning mod tennisbanen
- * Eftervisning af den anførte tilskuercapacitet på stadion

Bemærkninger til 2. etape

Den eksisterende stemning er sympatisk og smukt opfanget i det fine og veldisponerede forslag.

Den gennemgående beskedne, veltilpassede holdning, det høje professionelle niveau samt det vellykkede samspil mellem idrætshal og stadionanlæg er forslagens væsentligste kvalifikationer.

Adgangen til hallen sker via den store forplads gennem en 10 m høj bølget skærm og et glasoverdækket ankomstareal med udeservering. Dette nye ankomstareal er et spændende tilskud til den smukke, enkle og klart disponerede hal.

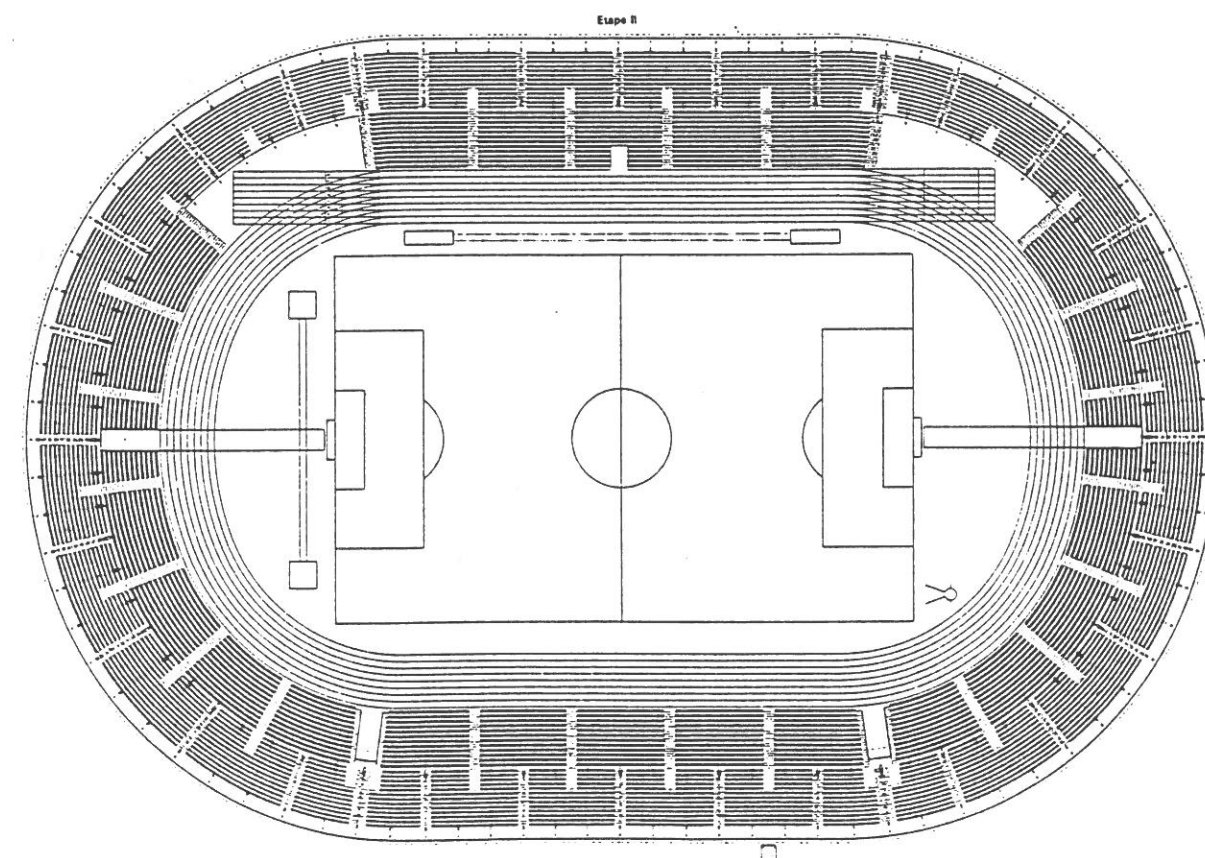
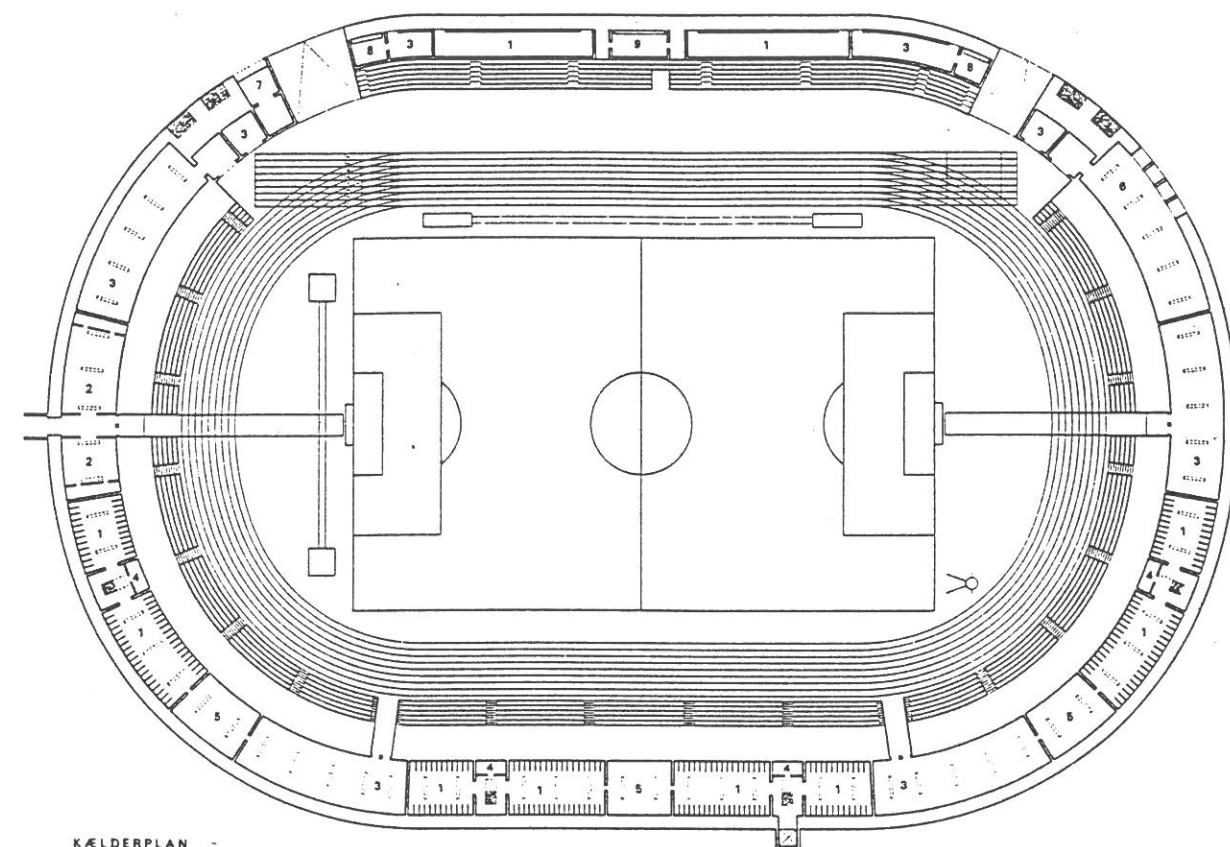
For at kunne afslutte udbygningen af stadion med et samlet anlæg med ens tribune hele vejen rundt er baneanlægget foreslået flyttet mod syd. Målet med flytningen er sympatisk, men det medfører anlæggelse af en ny bane, at tribune 2 nedrives fuldstændigt, og at afstanden fra tribune 1 til banen øges. Dette er så økonomisk belastende, at dispositionen af stadion fra 1. etape er foretrukket.

Opdelingen af de nye tribuner i en tung bastion og en let, transparent overdelt er fint tænkt og giver et samlet anlæg med visuel forbindelse til det omkransende adgangsareal og skoven.

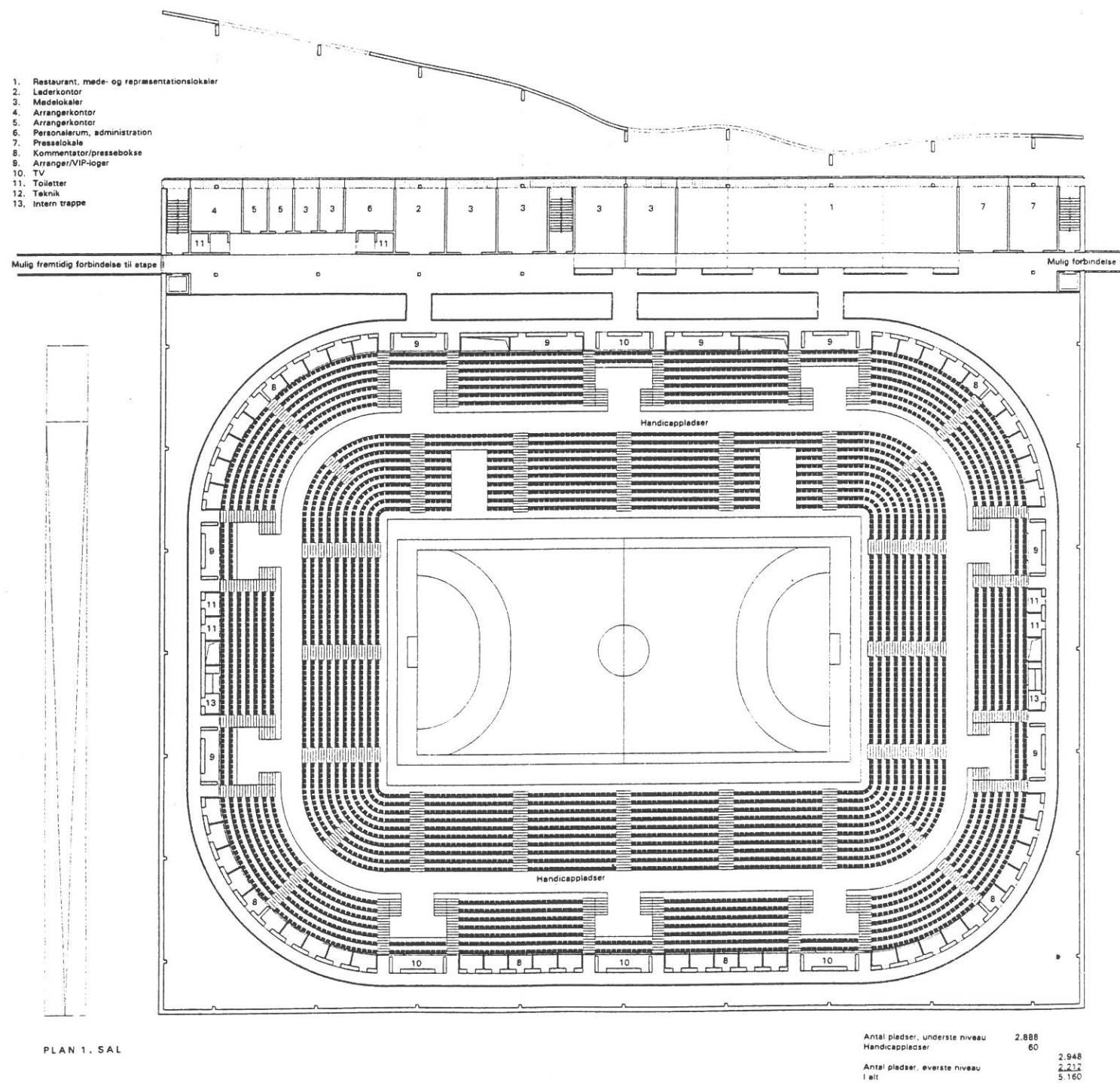
Det er en funktionel nødvendighed, at servicefaciliteterne for publikum flyttes op i adgangs niveau, uden at lethed og transparens går tabt. Ligeledes skal problemerne omkring trækgener løses i en viderebearbejdning.

Der er gjort grundigt rede for konstruktioner i overdækning af såvel tribune som hal.

Tribuneoverdækningen har for den væsentligste del stål som konstruktionsmateriale. Konstruktionen fremtræder enkel og overbevisende - om end ikke forfinet i sin detaljering - med en optimal udnyttelse af stål materialet bl.a. ved anvendelse af opfligede profiler. Den delvis fritliggende stålkonstruktion medfører vedligeholdelsesomkostninger. I den videre bearbejdning vil det være ønskeligt at øge tribuneoverdækningen, så flere tilskuerrækker kommer under tag.

PLAN AF FULDT UDBYGGET STADION
ANTAL PLADSER: 20.192

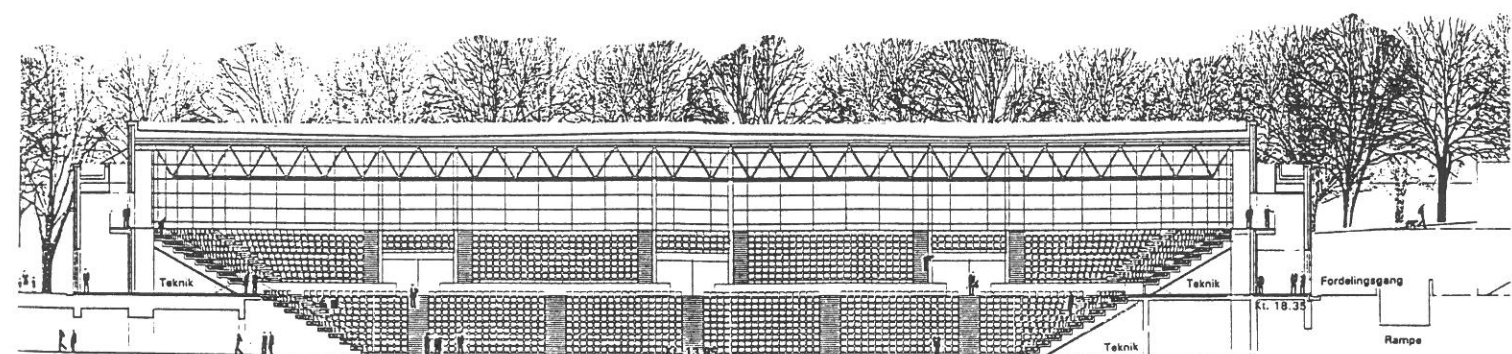

Idrætshallens bærende konstruktion består af en 3-dimensional rumgitterkonstruktion som tagkonstruktion båret af i alt 24 jernbetonsøjler. Det er et kendt og meget anvendt konstruktionsprincip ved store halbygninger og bedømmes som velegnet til den viste idrætshal, idet konstruktionen tillige giver gode muligheder for ophængning og fastgørelse af diverse installationer m.m.

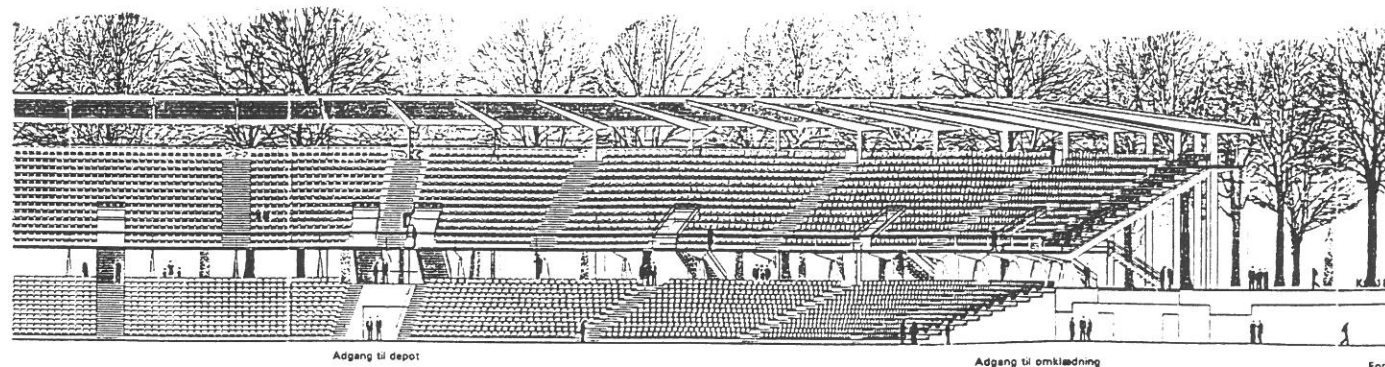
De tekniske installationer er baseret på kendte principper, hvor bl.a. hallens ventilationsanlæg er opbygget med varmegenvinding. Det bemærkes desuden, at foyerområdet supplerende kan ventileres gennem langsgående glasbånd i kombination med ventilationsanlægget.

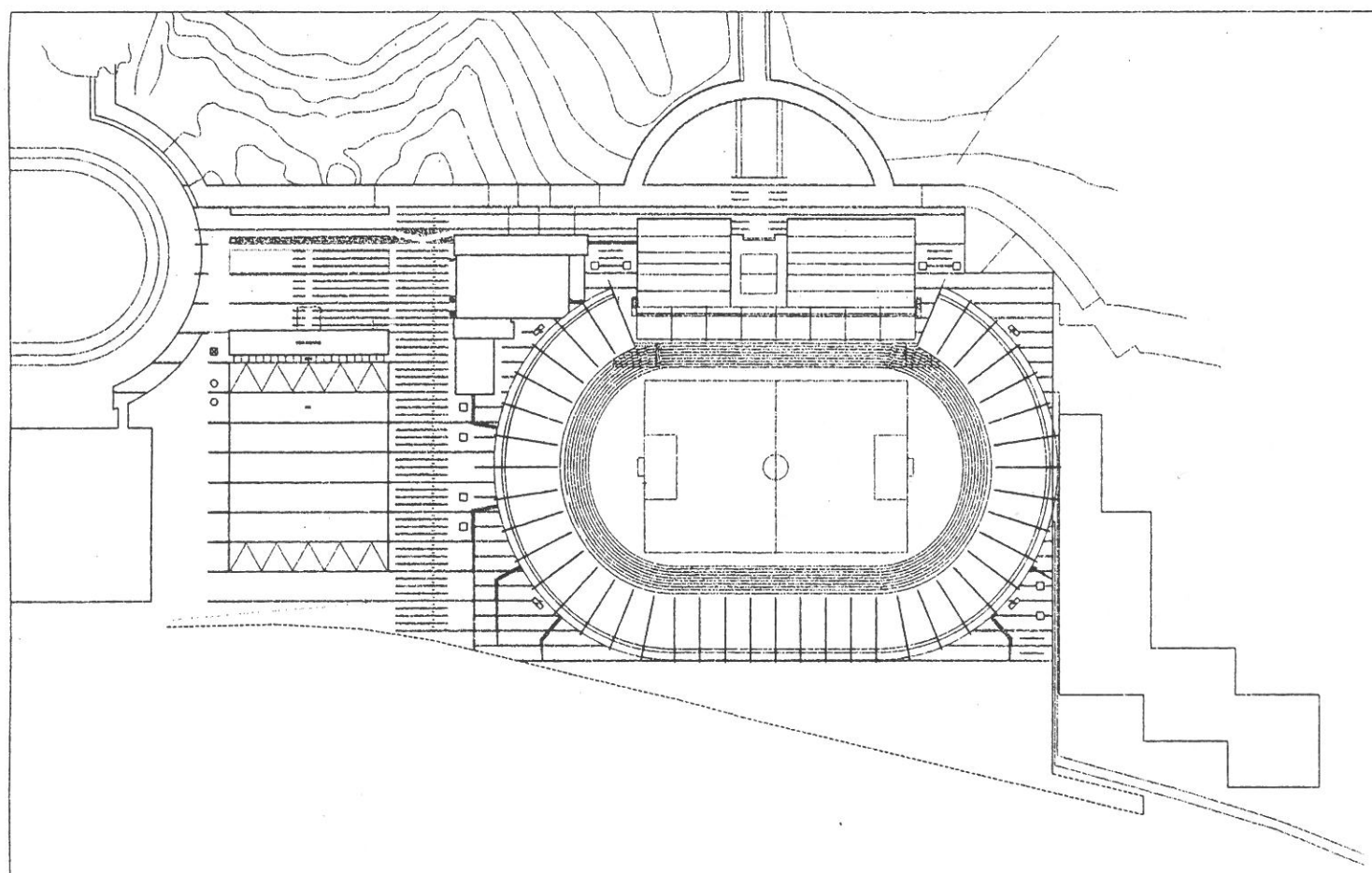
Dommerkomitéen skønner, at forslaget er økonomisk realistisk, men der skal ske en bearbejdning af hallen med henblik på nedbringelse af det samlede bruttoareal samt en bearbejdning af stadionanlægget. De samlede anlægsudgifter skønnes at kunne holdes indenfor de givne rammebeløb.

Det er dommerkomitéens konklusion, at dette forslag bedst af samtlige har ramt det eksisterende stadions specielle, venlige karakter. Den fine idrætshal med de smukke adgangsforhold, den hævede midterplads med et godt indblik på både stadion og i hal samt det lette og veldisponerede stadion, er forhold, der har gjort, at en enig dommerkomité har tildelt forslaget 1. præmie.

SNIT ØST-VEST I STADION OG HAL

BELIGGENHEDSPLAN 1:1000

Forslag 23/58002 tildelt 2. præmie på 125.000,- kr.

- Udarbejdet af: Totalrådgiver Jan W. Hansen aps
Jan W. Hansen · Hans Jørgen Vesthardt, arkitekter MAA
- Medarbejdere: Elisabeth Schmidt-Nielsen · Thomas Leerberg · Boris Brorman Jensen · Nina Bundgaard, arkitekter MAA · Jan Nielsen, bygningskonstruktør BTH
- Model og fotos: Steffen Olesen, arkitekt MAA
- CADtegning: CADesign
Lars Jürgensen · Henrik Laursen · Per Lybæk, bygningskonstruktører BTH
- Landskabsarkitekt: Birk Nielsens Tegnestue
Medarbejdere: Frode Birk Nielsen · Susanne Jensen, arkitekter MAA
- Ingeniør: Carl Bro as
Medarbejdere: Kjeld Thomsen, civilingeniør · Poul Nygaard, akademiingeniør · John Flemming Jensen, civilingeniør · Jørgen Heiden, civilingeniør · Søren Kasten, akademiingeniør
- Per Dombernowsky, Rådgivende civilingeniør
- Leo Langberg, Rådgivende ingeniør

Bemærkninger til 1. etape

Forslaget bygger på en klar og enkel disponering med bygningselementerne anbragt i en skovlysning. Inspirationen til anlæggets stang- og bardunkonstruktioner er hentet fra den omgivende skov.

Forslaget er velbearbejdet og velbelyst bl.a. med inspirerende referencefotos. Dommerkomitéen har dog hæftet sig ved, at forslaget ikke på alle punkter lever op til kvaliteten i de udvalgte referenceeksempler.

Forpladsen til hallen og pladsen mellem hal og stadionanlæg er veldisponerede, dog skæmmes forpladsen af vendeplads og parkering.

Stadionanlægget er hensigtsmæssigt disponeret med god relation imellem arenaen og adgangsområdet. Facaden mod travbanen er imødekommende i sine proportioner, og detaljeringen af hele anlægget er skalamæssigt veltilpasset. Sammenbygningen af de to tribuner er ikke overbevisende.

Bifunktionerne er hensigtsmæssigt placeret.

De viste konstruktioner til tribuneoverdækning fremtræder statisk velgennemtænkte og danner et godt udgangspunkt for viderebearbejdningen.

Afsnittet med administration og møderum er adskilt fra selve hallen med et forbindelsesrum. Overgangen mellem forbygning og hal er arkitektonisk uløst.

Fra siddepladserne er der god tilskuerkontakt til banen. Men den rektangulære opbygning giver et problematisk udsyn.

I forbindelse med den videre bearbejdning ønskes følgende punkter klargjort:

- * Disponering af lige løbebaner
- * Eftervisning af tilskuerantal på stadion
- * Tilskuerpladsernes opbygning i hallen
- * Placering af VIP-loger i hallen

Bemærkninger til 2. etape

Forslaget er i 2. etape justeret og videreudviklet i relation til dommerkomitéens bemærkninger.

Dette har resulteret i et forslag, der på fornem vis udtrykker den poesi, ro og beskedenhed.

Anlægget er velplaceret, veldisponeret og fremstår med omhyggeligt behandlede konstruktioner og fint afdæmpede facader med et gennemarbejdet udtryk.

Sammenhæng i området understøttes af fladens belægning med beton- og granitbånd - på samme tid elegant og robust. Belysning og trappeforløb er fint indpasset i dette koncept.

Adgangen til stadion er velovervejet med en væsentlig adgang fra pladsrummet mellem stadion og hal.

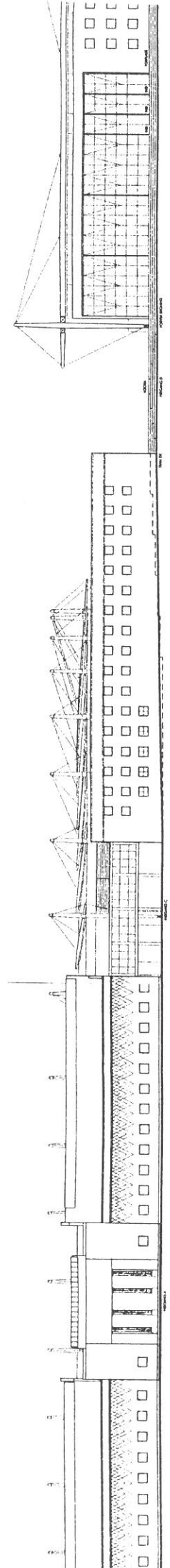
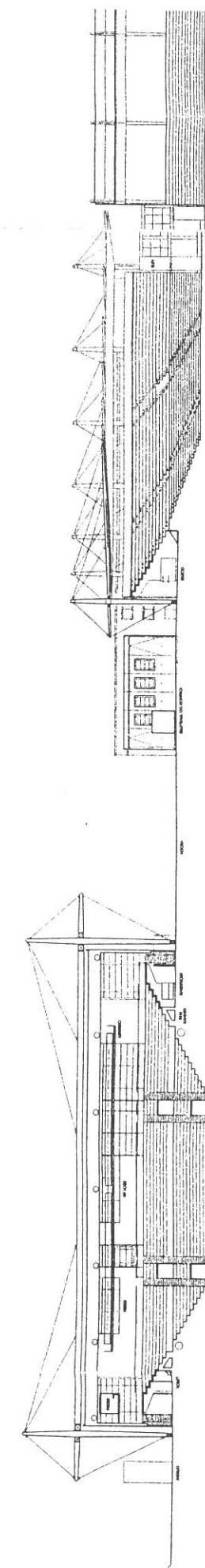
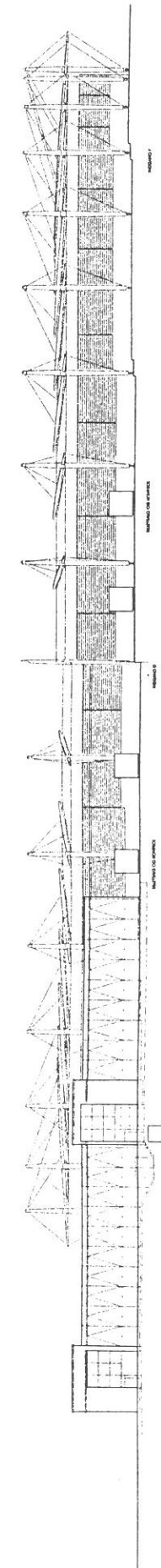
Med den viste udformning af terrænet omkring stadion er den direkte niveauadgang til arenaen forhindret i en del af omkredsen. Et forhold som dommerkomitéen har fundet problematisk.

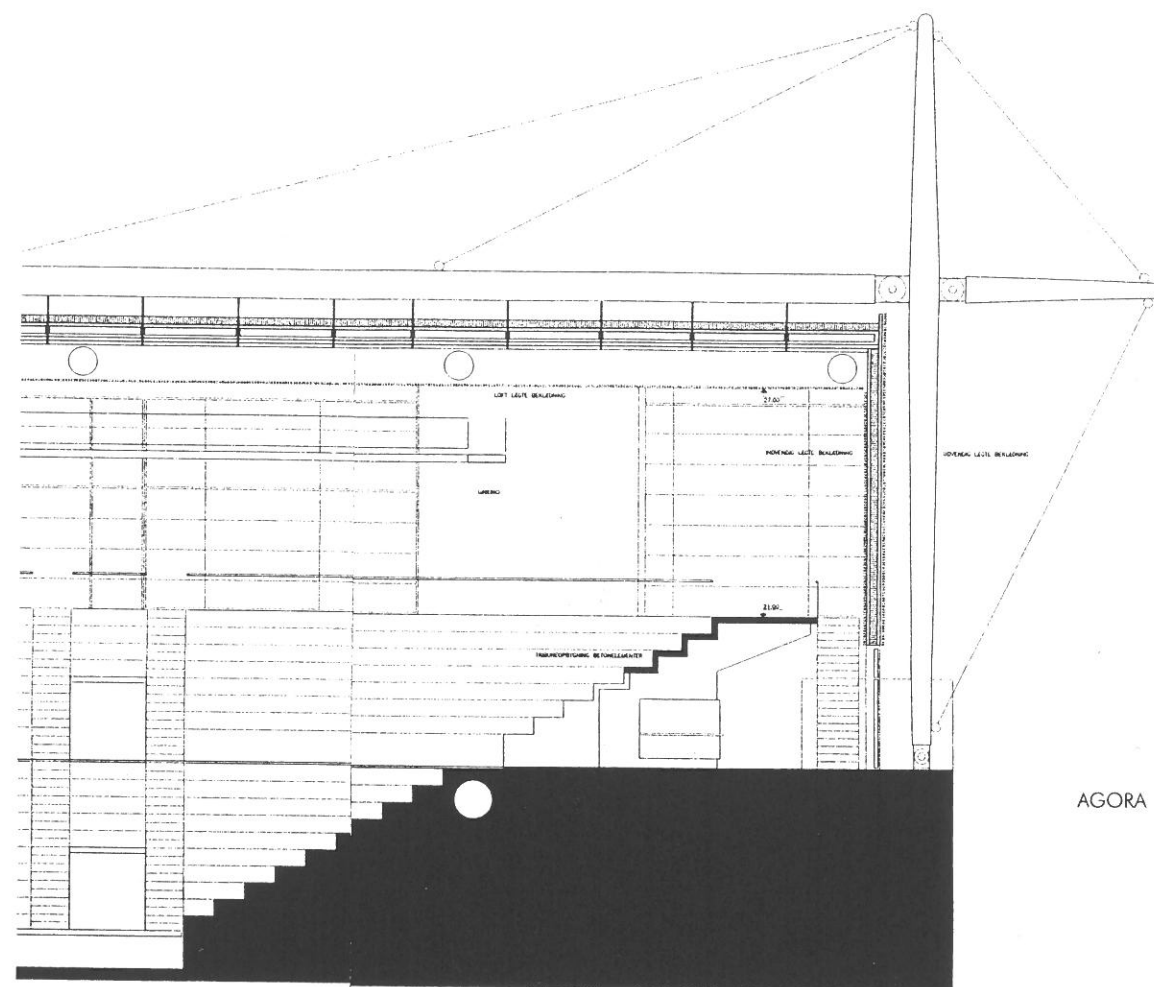
Pladsrummet mellem hal og stadion er veldisponeret, men forholdsvis smalt, hallen kunne med fordel rykkes mod vest.

Tilskuerpladserne, VIP-loger og presseloger er veldisponerede og fint fordelt omkring arenaen.

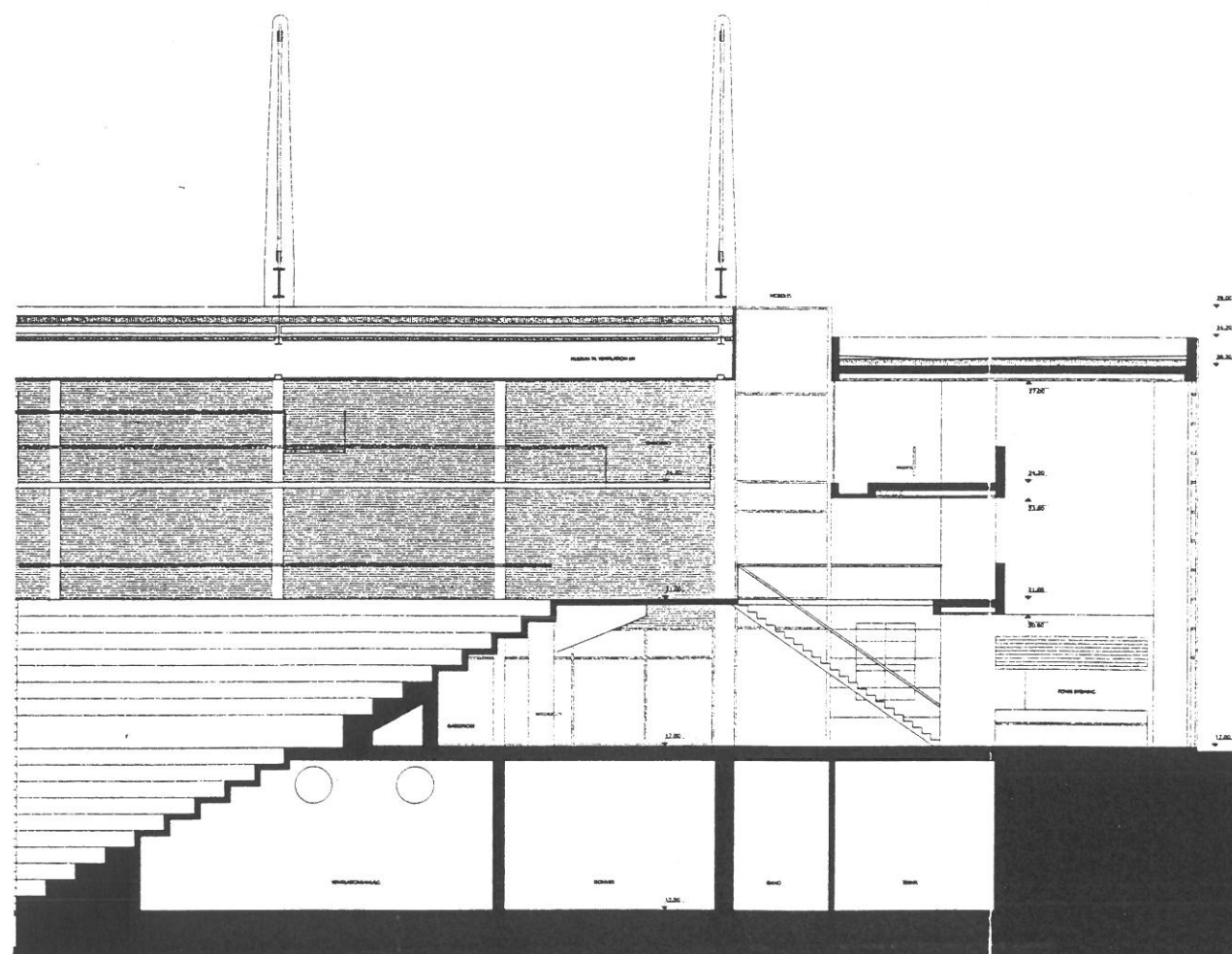
Stadion er udformet med elegante og gennemarbejdede konstruktioner. Det statiske princip med anvendelse af skråstag kombineret med stålmaster/-udligger (åse) forekommer enkel, let og velegnet for et tribunetag. Dimensionerne er bevidst tilpasset stedet, og hele stadion fremstår derfor i fornem harmoni med omgivelserne - dog er tilpasningen af det nye stadionanlæg til det eksisterende tribueanlæg problemfyldt.

Forslaget kræver en større bearbejdning af konstruktionens stabilitet ligesom den meget høje forarbejdningsgrad især af mast og udligger med tilhørende samlingsdetaljer, skønnes at medføre en høj produktionspris. Det vurderes også, at vedligeholdelsesomkostningerne vil være betydelige på grund af valget af en fritliggende konstruktion.

AGORA

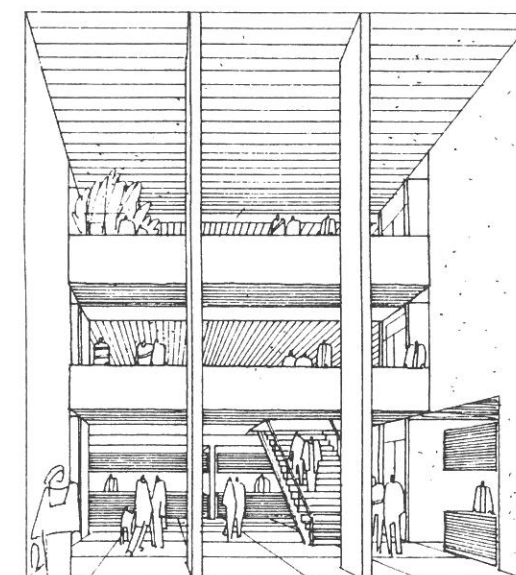
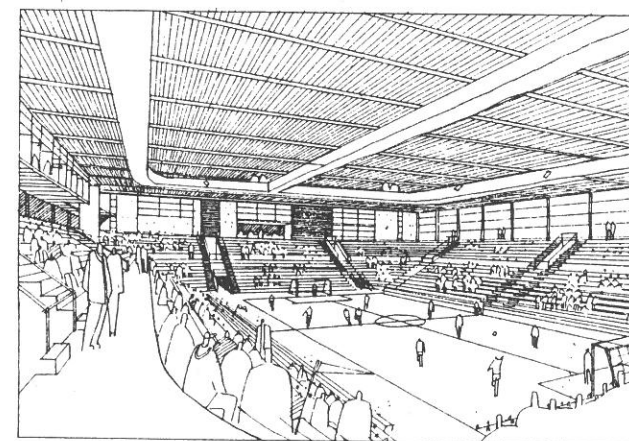

DELLAHOEDEN - INDVENDIG FACADEBUDSIT 1:50 HAA - FOTRI

Hallen er nøgtern og elegant, men forekommer dominerende i forhold til stadionanlægget. Den er veldisponeret og velstruktureret med tilstrækkeligt rumfang til tilskuere og gode adgangsforhold for handicappede. Dommerkomitéen har hæftet sig ved disponeringen med direkte adgang til et mellemniveau, der via portåbninger skaber et fint sammenhængende tilskuerrum. Der er ingen blændingsproblemer i hallen.

Der er redegjort overbevisende for de tekniske installationer, deres omfang og opbygning samt funktioner.

Selvom der er en uoverensstemmelse mellem model og tegningsmateriale, er det dommerkomitéens opfattelse, at forslaget er et af de bedste bud på den vanskelige opgave, det er at indpasse et moderne stadion og en hal i et eksisterende miljø med store tekniske og rumlige bindinger. Den arkitektoniske behandling, materialesammenhængen og den fornemme detaljering er af høj kvalitet.

Udarbejdet af: DOMUS arkitekter a/s
Jan Christiansen · Finn Selmer · Misser Berg · Jens Bryrup Mikkelsen · Jørgen Skaaning - arkitekter MAA

Medarbejdere: Nina Streitz · Lars Myrhøj · Claus Smed Søndergård · Nezam Qarooni · Lars Bjerre Petersen - arkitekter MAA

Ingeniør: Nellemann, Nielsen & Rauschenberger A/S

Landskabsarkitekt: DOMUS arkitekter a/s

Modeller: Lars Rothenborg · Jacob Nørlov

Illustrationer: Bjarne Juul

Fotograf: Svend Erik Andersen

Bemærkninger til 1. etape

Forslaget udmærker sig ved sit overbevisende bud på en sammenhængende tribuneopbygning. Stadion og den nye hal etablerer et afklaret kompositorisk samspil med de eksisterende bygninger. Et samspil, der byder på et stort åbent pladsrum mellem hal og stadionanlæg, som understreges ved hallens drejning i forhold til de øvrige bygninger.

Det afklarede tribuneanlæg, bestående af en arkaisk, samlende søjlehal med indskudt balkon, er efter dommerkomitéens opfattelse forslagets væsentligste aktiv.

Dispositionen skaber god visuel kontakt mellem forplads og arena.

Dommerkomitéen finder imidlertid, at bearbejdningen af tribunerne, mht. hældningsvinkel og indarbejdelse af eksisterende tribuner er summarisk. Der savnes derudover en redegørelse for sikkerhedsopdeling, publikumsflow og billettering/indhegning.

Sportshallen er klart og enkelt disponeret med selve hallen spændt ud mellem to flankerende biumsafsnit. Denne disposition er fastholdt i adgangsfacaden, som fremstår afklaret og entydig.

Idéen med at forankre hallen i skrænten mod træningsbanen finder dommerkomitéen god og hensigtsmæssig, herunder også inddragelse af skråningen i tribuneopbygningen.

Den tosidigt etablerede tribuneopbygning er ikke velegnet til opvisningsbrug. I viderebearbejdningen af forslaget bør dette behandles med særlig opmærksomhed.

I forbindelse med den videre bearbejdning ønskes følgende punkter belyst:

- * Disponering af lige løbebaner
- * Afgrænsning mellem fodboldbane og løbebane
- * Afgrænsning af anlæg ved tennisbane
- * Disponering af tribune 1 og nederste niveau af tribune 2
- * Tilskuerpladser i hal
- * Sigtelinier fra øverste niveau
- * Placering af møderum og cafeteria skal overvejes.

Antal af tilskuerpladser på stadion skal eftervises.

Bemærkninger til 2. etape

Forslagets overbevisende arkitektoniske greb med den drejede idrætshal og det enkle, klassisk formede stadion er fastholdt. Samspillet mellem tilskuerpladserne og det søjlebårne tribunetag er sammen med de unikke, visuelle oversigtsforhold stadig forslagets væsentligste styrke.

Den nye disponering af sportshallens tilskuerpladser er gennemtænkt og eksemplarisk belyst ved fine modelfotos. Adgangen til hallen fra den grusbelagte forplads er velfungerende og forstærker sammenhængen mellem hallen og stadion. Hallens ydre form - samspillet mellem bygningskroppen og tagfladen samt overgangen mellem hallen og kontorafsnittet finder dommerkomitéen ikke overbevisende.

På stadion er sammenhængen mellem tilskuerpladserne og det søjlebårne tag af høj arkitektonisk kvalitet, men dommerkomitéen finder ikke i den stilfærdige, bærende konstruktion det oprindelige forslags overlegne beherskelse og elegance.

Det statiske princip for tribuneoverdækningen er enkel. Selve tribunetaget bæres af en gitterkonstruktion fastholdt/båret af henholdsvis en jernbetonsøjle og en bagvedliggende stålsøjle. Tribunetaget er ophængt i gitterkonstruktionen og fremtræder som en meget let konstruktion ved anvendelse af tyndpladeprofilplader. For sikring af at dynamiske svingninger fra den øvrige tribunekonstruktion ikke påvirker selve tribunetagkonstruktionen, er de to konstruktioner friholdt af hinanden, hvilket bedømmes som en kvalitet ved det valgte princip. Dog vil det medføre vedligeholdelsesomkostninger på grund af de fritliggende konstruktionselementer.

Sænkningen af banens niveau med 1 m, anlæggelsen af en ny bane samt opførelsen af en helt ny tribune 2 virker ikke realistisk. Flytningen af VIP-logerne fra tribune 1 og de snævre servicearealer i kældrene er heller ikke helt overbevisende.

Vindafskærmningen omkring stadion er med sine sandblæste glasfacader let og elegant og respekterer på fornem måde det eksisterende klassicistiske bygningsanlæg.

Den bærende konstruktion for idrætshallen vurderes som traditionel og økonomisk.

Udvidelse og fleksibilitet

Ud over at skabe de bedst mulige funktionelle løsninger har det været ønsket at skabe muligheder for fleksibilitet både i den daglige brug og især med hensyn til den fremtidige planlægning.

Det har været ønsket om sammenhæng og helhed i tribuneformen, der har betinget at tagskiven er vist i sin fulde udstrækning - hele stadion rundt. Men den kan som en første etape etableres alene over tribunerne 1 og 2 og som en senere etape på tribunerne 3 og 4. For at definere og præcisere stadions omkreds kan man vælge at udføre søjlerækkerne i forbindelse med tribune 3 og 4.

På den nye sydlige hovedtribune er en del af tilskuerpladserne placeret på en adskilt højtliggende etage, både for at skabe den kortest mulige afstand til stadion og for at mindske bredden på tribunetaget.

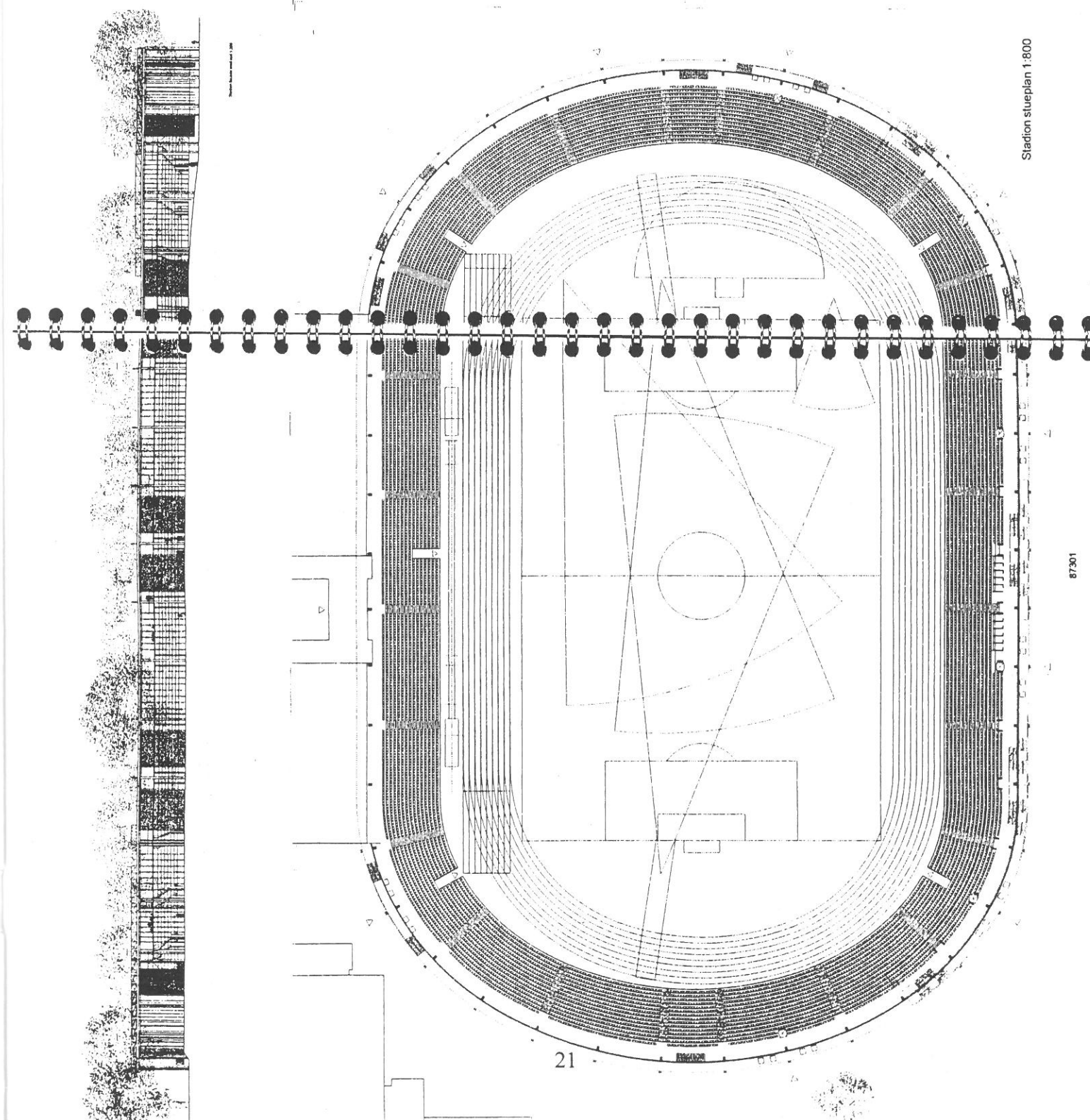
Som en del af den planlægningsmæssige fleksibilitet er det muligt at forlænge denne tribune løsning på både øst- og vesttribunen, henholdsvis tribune 3 og 4.

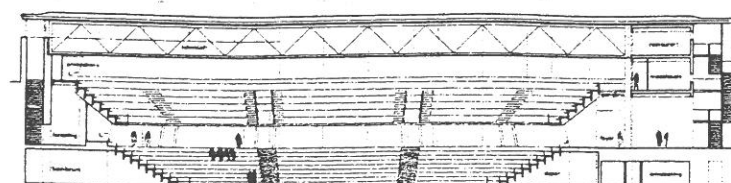
Det har været hensigten, at den overordnede form og plan i sin enkelthed er robust nok til at kunne realiseres i flere etaper og således undgå, at ombygninger og udvidelser undgår det tilfældige og uskønne præg, man ser på mange stadionbygninger.

Funktioner

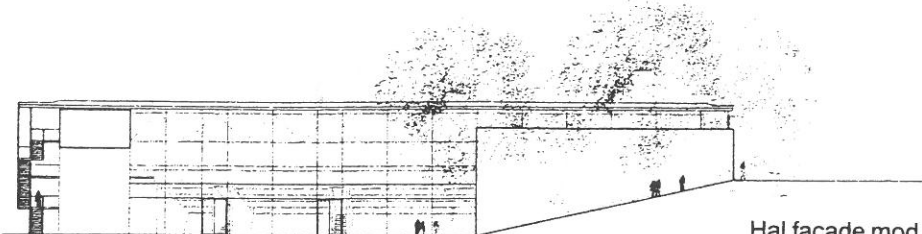
Hovedidéen i den funktionelle tilrettelæggelse har været ønsket om - i overordnet træk - at genbruge tribune 1's tilskueropbygning hele anlægget rundt og på den nye sydlige hovedtribune, tribune 2, supplere med en højere liggende etage. Heretter er det hele samlet under den sammenhængende tagskive, der i én og samme højde forløber hele anlægget rundt. Mod nord "svæver" taget over de eksisterende stadionbygninger, mod syd dannes tag over hovedtribunen og mod øst og vest etableres en rumlig og lægørende afgrænsning af stadion.

Under tagskiven, i overgangen mellem ude og inde udføres en transparent skærmvæg, bestående af glasfelter, stålspalter samt ind- og udgangsporte til stadion. Skærmvæggen er udformet i to lag, hvor der placeres fordelingsgange og trapper til højtliggende tribune og til fællesarealer i kældere.

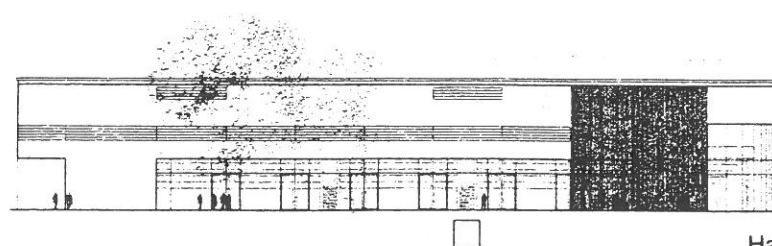

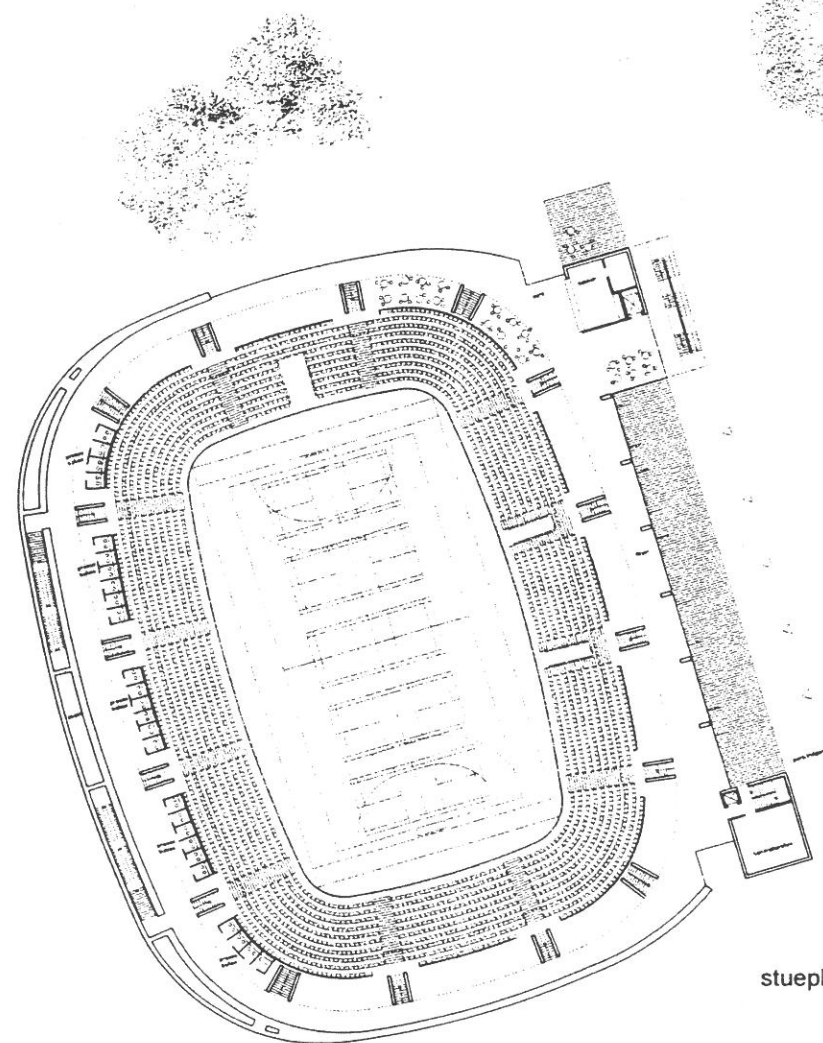
Hal tværsnit 1:800

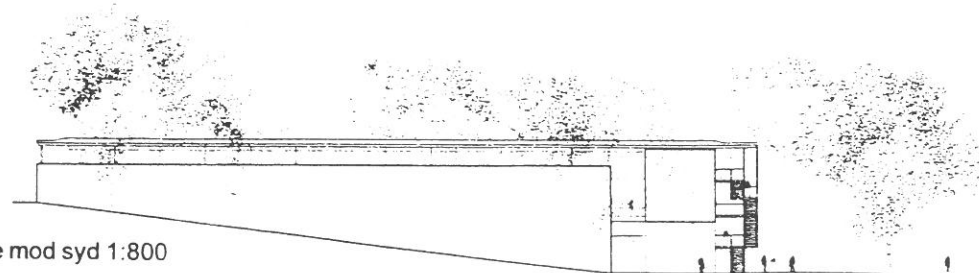
Hal facade mod nord 1:800

Hal facade mod øst og forplads 1:800

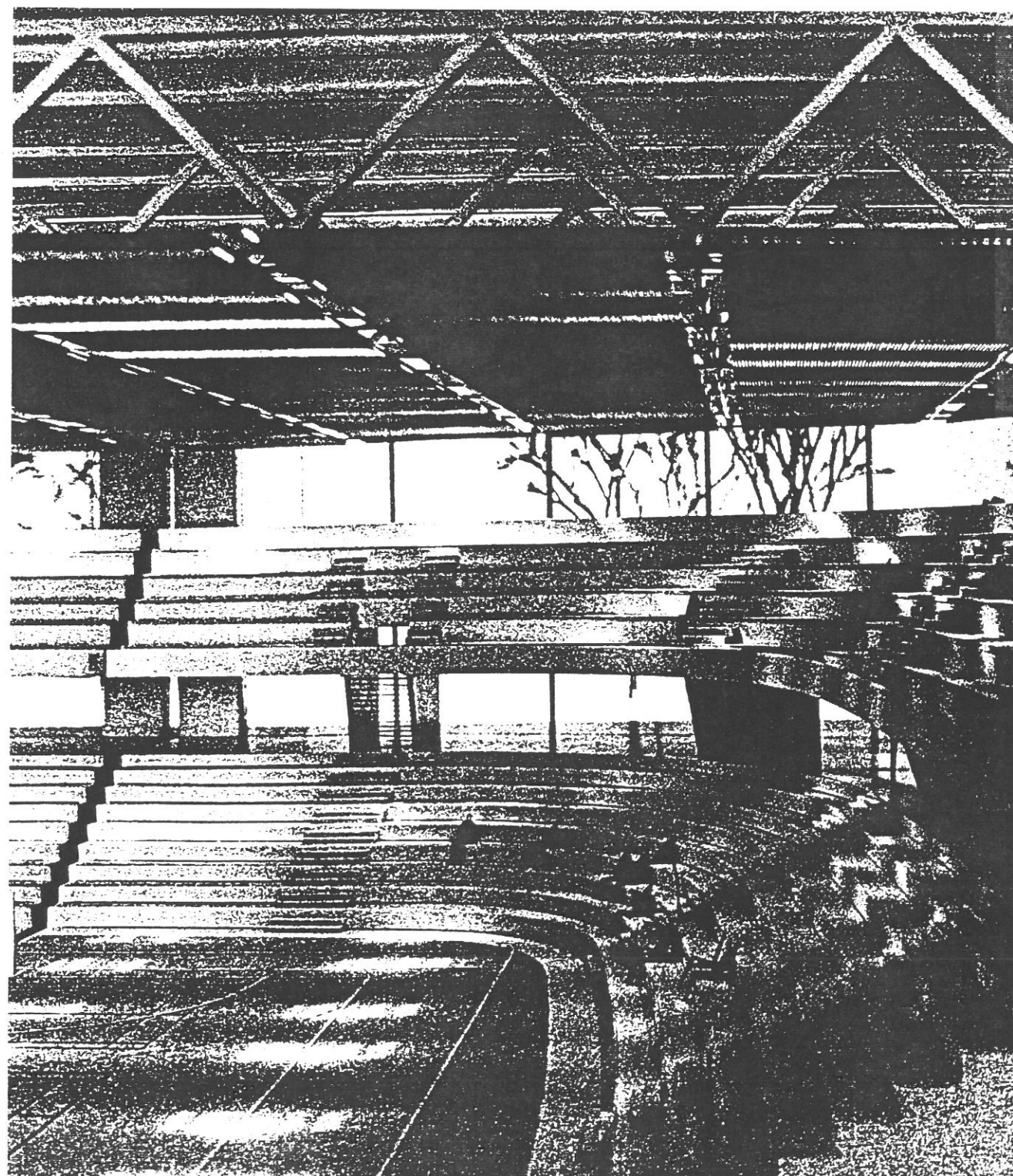
stueplan 1:800

Hal facade mod syd 1:800

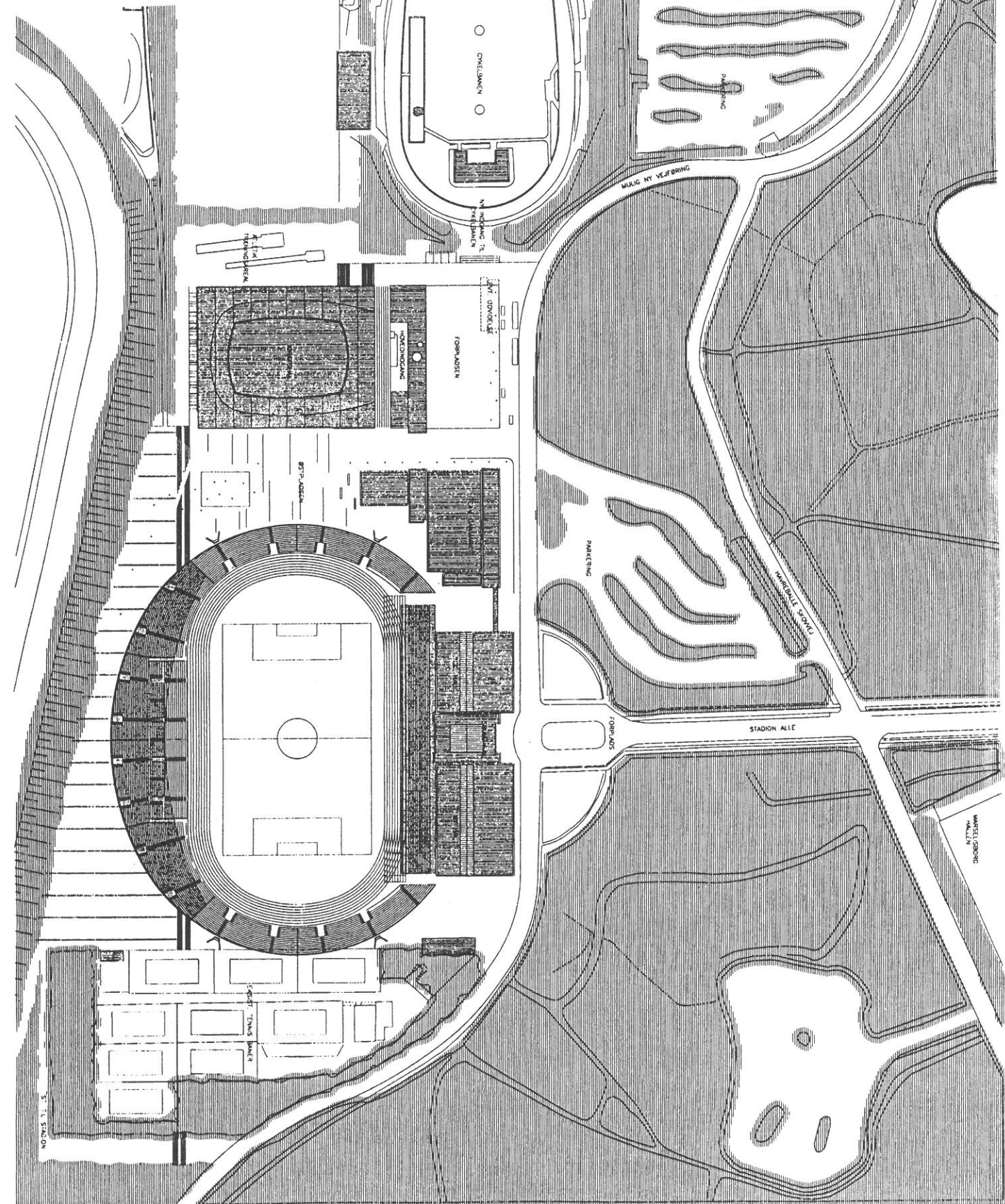
De tekniske installationer er kort beskrevet og bedømmes som værende af traditionel opbygning.

Samlet vurderet fremstår forslaget efter 2. etapes kompetente bearbejdning trods uklarheder knyttet til hallens arkitektoniske udtryk og disponering af stadions servicefunktioner som et overbevisende bud på et samlet stadionanlæg, der fastholder Aarhus Idrætsparkes unikke intime stemning.

Forslag 11/64260

Forslag 11/64260 tildelt 4. præmie på 50.000,- kr.

- Udarbejdet af: Arkitektfirmaet C.F. Møllers Tegnastue
Tom Danielsen · Morten Erichsen · Klavs Hyttel · Anna Maria Indrio · Lars Kirkegaard · Mads Møller · Henrik Stæhr · Lone Wiggers
- Projektgruppe: Mads Møller · Klavs Hyttel · Jens Fjord Thomsen · Mette Dalsgaard Hansen · Uffe Dalsgaard Hansen · Lars Jespersen · Arturo Hamo
- Landskabsarkitekt: Arkitektfirmaet C.F. Møllers Tegnastue
Medarbejder: Rikke Nordmann
- Model: Poul Henrik Olesen
- Ingeniør: Søren Jensen, Rådgivende ingeniørfirma A/S
Erik Jensen

Bemærkninger til 1. etape

Forslaget er smukt og professionelt præsenteret. Det samlede anlæg er stramt og veldisponeret.

De eksisterende bygninger og den nye idrætshal bindes sammen af en fælles adgangsvej, der sikrer, at de to eksisterende parkeringspladser kan supplere hinanden.

Forslaget indeholder både en forplads nord for idrætshallen og en plads mellem hal og stadion. Begge pladser er veldisponerede. Forpladsen falder mod syd mod hallens hovedindgang og pladsen mellem idrætshal og stadion. Pladsen, der ligger i niveau med banerne i såvel hal som stadion, afsluttes med et trappeanlæg.

I idrætshallen er tilskuerpladserne fint disponeret, men den øvrige, meget detaljerede bearbejdning af planer og rum, specielt VIP-logerne, virker ikke overbevisende. En større afstand mellem tribune og hallens ydervægge vil fremhæve den antydede adskillelse og give en sammenhængende fordelingsgang på toppen af tribunen.

Den arkitektoniske behandling af bygningsvolumenet, facadeudformningen og materialevalget bør tages op til revision, så der er bedre sammenhæng mellem bygningens funktion og udtryk.

Stadions tribune 2, 3 og 4 sammenbindes, og det største antal tilskuerpladser placeres på langsiden. Tribunedisponeringen løser den vanskelige indpasning af den lige løbebane. Løsningen medfører, at tribune 1 ikke følger løbebanens runding, samt at der ikke skabes visuel og fysisk sammenhæng mellem tribune 1 og de øvrige tribuner.

Adgangsveje samt fordeling af tilskuerpladser forekommer rimelige, om end afstanden fra toppen af tribune 2 til banen er stor.

Stadion er lukket, og der er kun mulighed for indkig langs siderne af tribune 1. Bagsiden af tribune 2 med den høje, skrå tribuneunderside, det dybe, uregelmæssige rum fyldt med konstruktioner, toiletter, depoter m.m., virker dominerende og er ude af sammenhæng med det eksisterende anlægs venlige karakter.

Tribunens overdækning lukker for udsigten til trætoppene ved kig på langs og beskytter ikke mange pladser på den eksisterende tribune.

Afslutningen af overdækningen harmonerer dårligt med tribuneopbygningen.

I forbindelse med den videre bearbejdning ønskes følgende punkter belyst:

- * Det lave niveau på pladsen mellem hal og stadion
- * Idrætshallens arkitektoniske udtryk
- * Den dominerende nye tribune
- * Den konstruktive opbygning af overdækningen af tribune 2

Bemærkninger til 2. etape

Forslaget er viderebearbejdet uden radikale ændringer.

Fordelingen af bygninger og uderum er god, men den lavtliggende midterplads giver ikke optimale adgangsforhold og vanskeliggør visuel kontakt mellem plads og stadion.

Bagsiden af den nye tribune er blevet lukket med en perforeret væg, hvad der er en visuel forbedring set udefra, men det afskærmede adgangsrum er ikke i overensstemmelse med det eksisterende anlægs beskedne og venlige karakter.

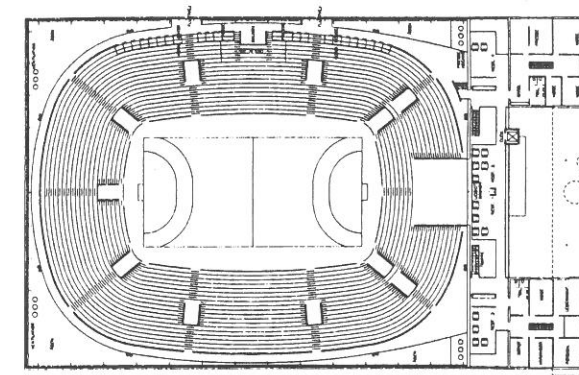
Den arkitektoniske behandling af idrætshallens volumen og facadeudformning er fortsat ikke helt tilfredsstillende, ligesom der fortsat ikke er en visuel sammenhæng mellem den nye tribune og tribune 1.

Der er gjort grundigt rede for konstruktioner i overdækning af såvel tribune som hal.

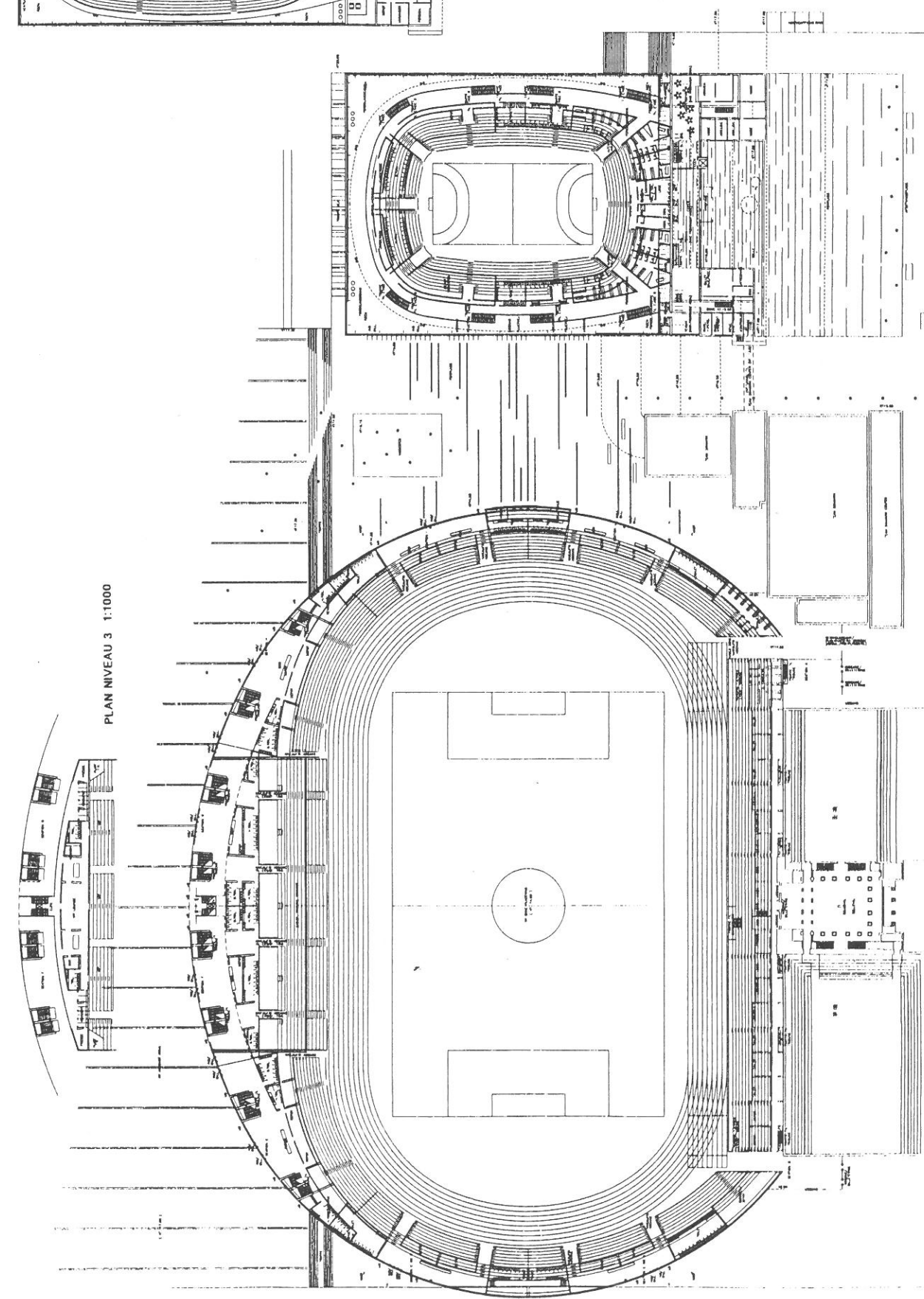
Tribuneoverbygningens konstruktion, der er statisk enkel, består af en central stålmaster med tagkonstruktionen ophængt i skråtag. Der er overalt i konstruktionen anvendt stål med god udnyttelse af stålets egenskaber.

Tagkonstruktion er over hallen opbygget med en "ringbjælke" båret af 8 søjlepar, hvilket giver en spændende konstruktion, der er synlig indefra. Derimod vurderes den øvrige del af konstruktionen som værende i mindre god overensstemmelse med det overordnede princip.

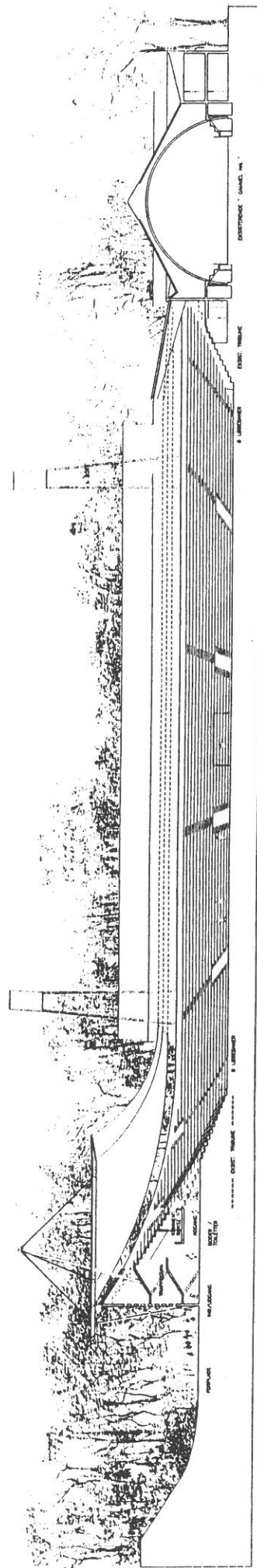
Forslaget indeholder ikke nogen nærmere redegørelse for de tekniske installationer.

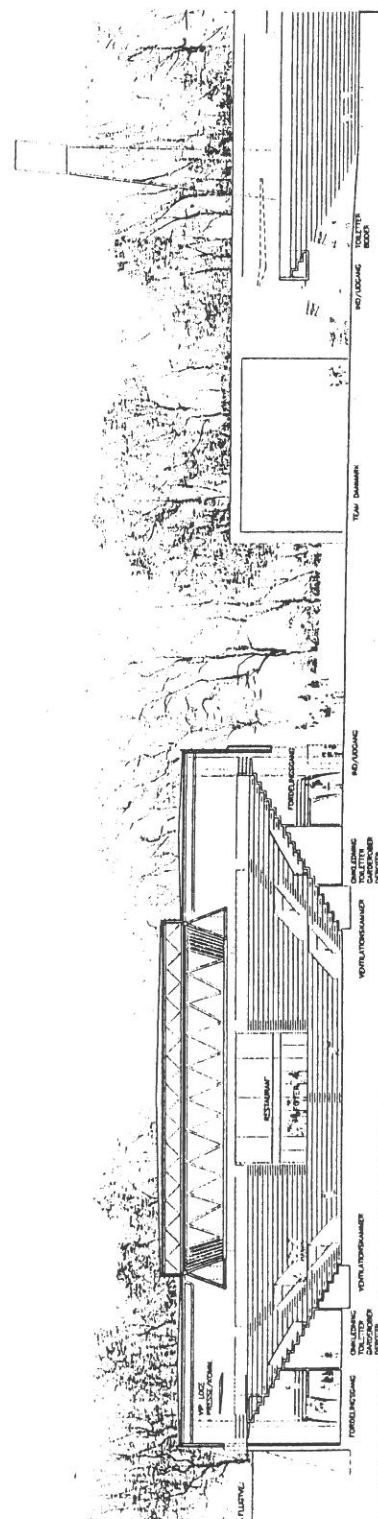
PLAN NIVEAU 3 1:1000

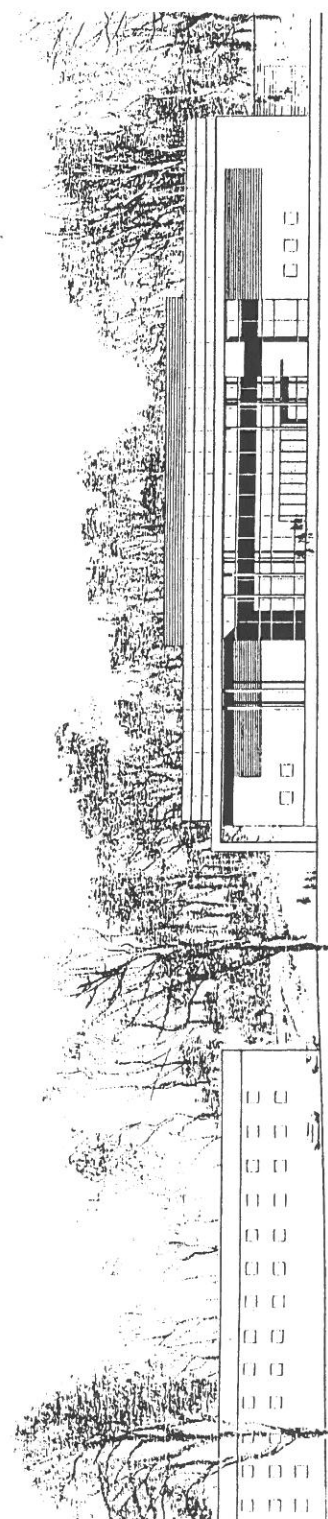
PLAN NIVEAU 2 1:1000

SNIT NORD-SYD I STADION

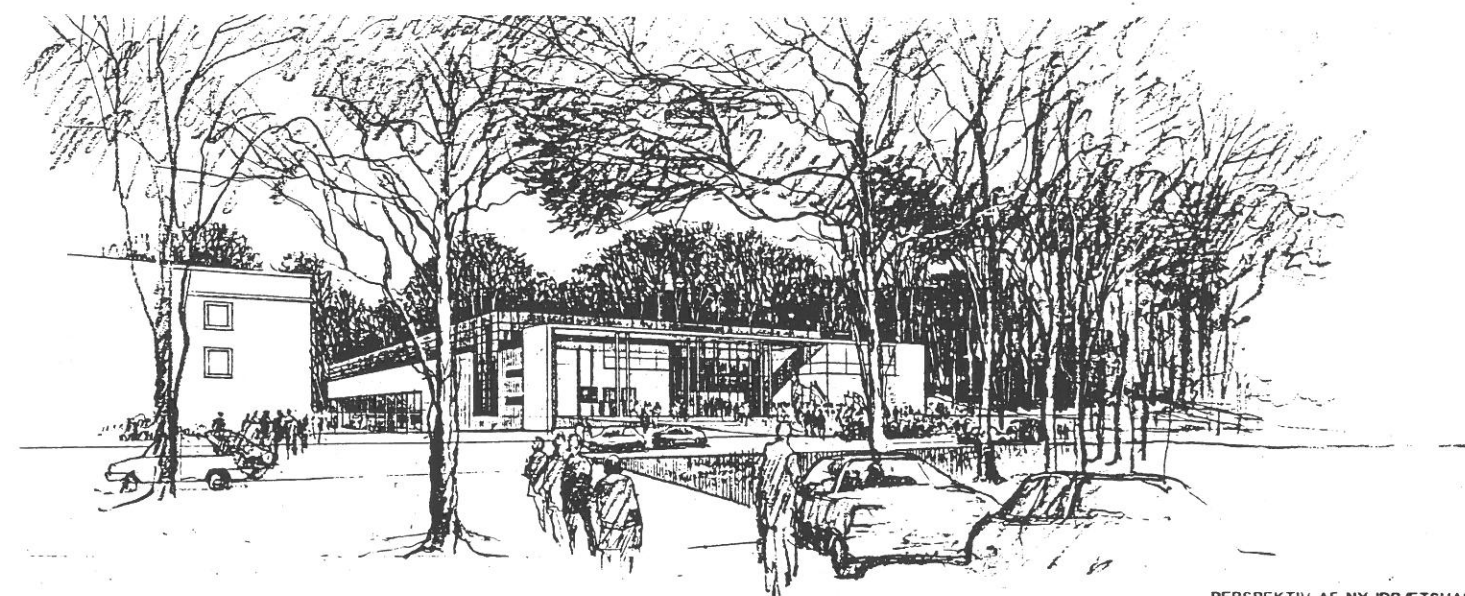

SNIT ØST-VEST I HAL

NORDFACADE AF HAL

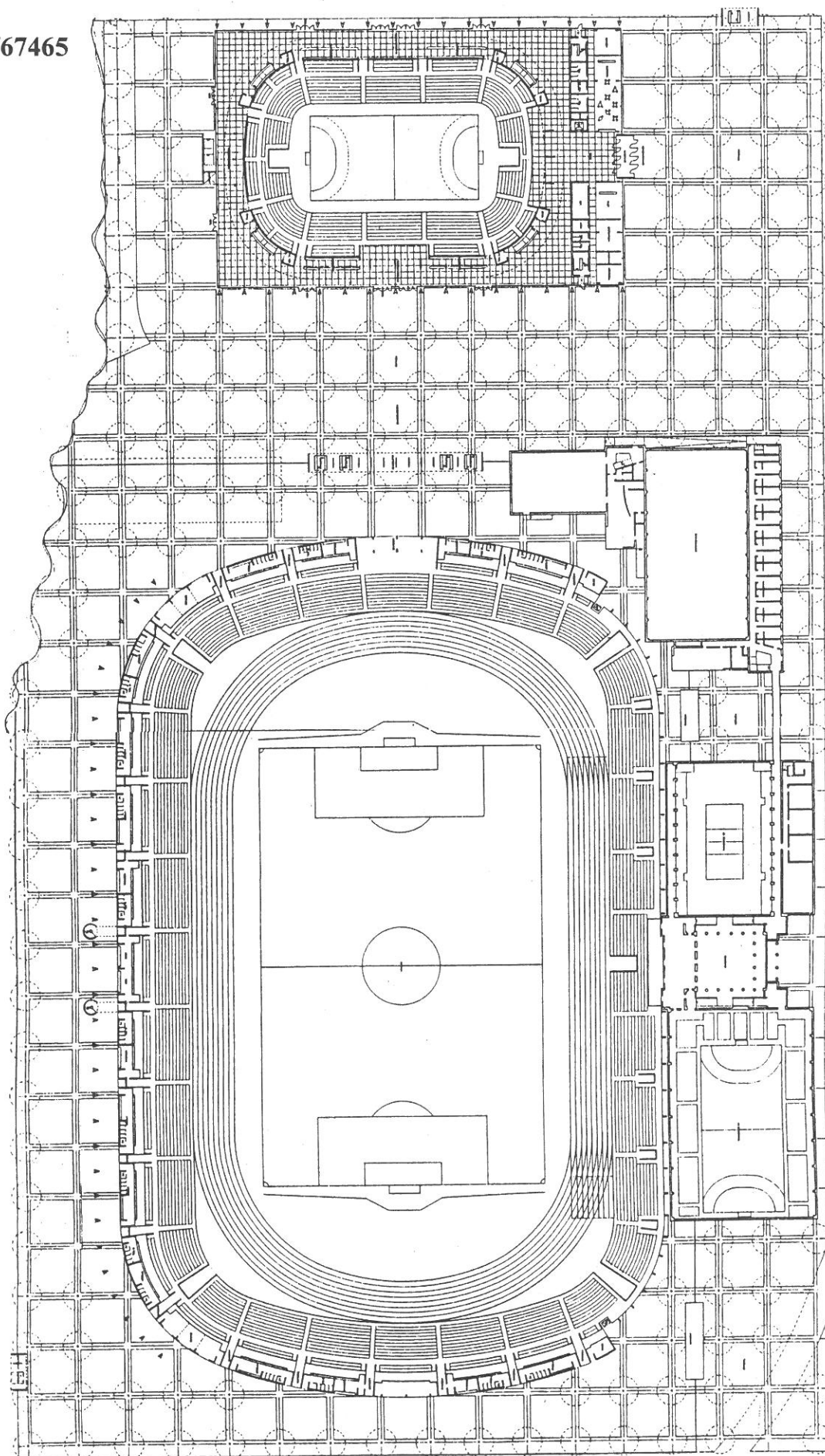
De væsentligste kritikpunkter af det i øvrigt fine og professionelt præsenterede forslag er fortsat: Idrætshallens arkitektoniske udtryk, den dominerende tribune med den sparsomme overdækning og den lavtliggende plads mellem stadion og hal.

PERSPEKTIV AF NY IDRÆTSHAL

Forslag 14/67465

PLAN AF NIVEAU 0 1:1000

Forslag 14/67465 tildelt 4. præmie på 50.000,- kr.

Udarbejdet af: Arkitektfirmaet Kjær & Richter A/S

Projektgruppe: Poul Henning Sørensen · Tyge Skjøt Jensen · Hanne Hammer-Pedersen, arkitekter MAA · Christian Bøgh Jensen, stud. ark.

Model: Anders Holm, stud. ark.

Computermodel: Christian Ditlev, arkitekt MAA

Ingeniør: Steensen & Varming A/S, Rådgivende ingeniører

Projektgruppe: Ole Michelsen, afdelingschef · Thomas H. Villadsen, konstruktioner · Jørgen Hansen, VVS-installationer · Kay Parner, elinstallationer

Landskabsarkitekt: Preben Skaarup

Øvrige rådgivere: Konsulent, lektor ingeniør Peder Gammel

Bemærkninger til 1. etape

Forslagets kvalitet er den taktfaste struktur, der som et gennemgående motiv sammenbinder konstruktioner og overdækninger i stadionanlæg og hal.

Det fælles plateau, som danner flade for aktiviteterne, er forslagens anden væsentlige kvalitet.

Dommerkomitéen har stor tiltro til den anviste orden, som det kvadratiske net tilfører pladsen, men stiller sig skeptisk overfor de solitære træers tæthed.

Den U-formede plads skaber det nødvendige rum og danner en hensigtsmæssig forplads for hallen.

Stadionanlægget fremtræder veldisponeret og velgennemarbejdet med en hensigtsmæssig placering af birummene og en troværdig behandling af stedets niveauforskelle.

Porte giver en fin visuel kontakt mellem arena og adgangsområde.

Udformningen af tribunernes bagside er ikke detaljeret belyst, dette vil med fordel kunne ske i næste fase.

De viste overdækninger er velproportionerede og velformede, dog stiller dommerkomitéen sig undrende overfor det beskrevne materialevalg: "translucent folie med indlæg af lette stålrør".

Hallen er funktionelt veldisponeret med god siddepladsfordeling mellem nedre og øvre niveau. Vanskeligheden med at skabe gode oversigtsforhold fra øvre niveau er dog udtalt.

Formgivningsmæssigt er der en arkitektonisk konflikt imellem hallens indre og ydre.

I forbindelse med den videre bearbejdning ønskes følgende punkter belyst:

- * Indarbejdelse af lige løbebaner
- * Stadions afgrænsning mod tennisbanerne
- * Disponering af tilskuerpladser på stadion
- * Sigtelinier fra øverste niveau i hal
- * Placering af publikumsfaciliteter i hal

Bemærkninger til 2. etape

Bearbejdningen af forslaget har resulteret i en opstramning og præcisering af forslagets enkelte elementer.

Det fælles plateau med den systematiske tilplantning af træer er fortsat et væsentligt og karakteristisk helhedsgreb.

Den angivne udformning med nedfældning af belysningslegemer i plateauet til oplysning af trækroerne er en understregning af kvaliteten i rumbehandlingen.

Det fælles adgangsområde mellem stadion og sportshallen er velproportioneret ligesom forarealet nord for sportshallen.

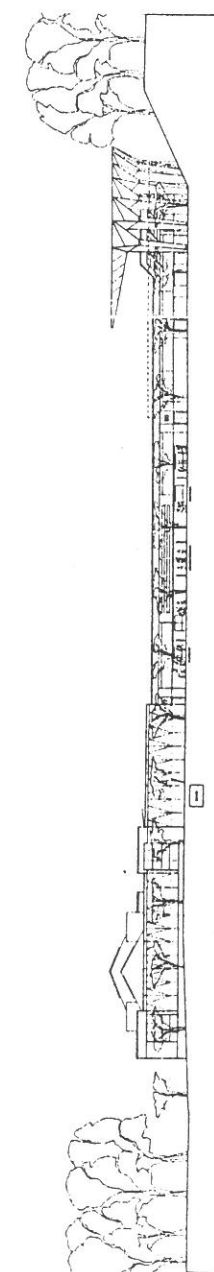
Koteringen af plateauet, hvor der skabes en direkte adgang til mellemniveauet i både stadion og sportshal, er en væsentlig kvalitet i forslaget. Det giver god publikumsadgang og tømningssmuligheder efter en kamp.

Adgangen til stadion er god og tilskuerpladserne er veldimensionerede. Der er plads til det ønskede antal tilskuere, men udformningen af tribuneanlægget med en højere del der "knækker" i forhold til resten af tilskuerpladserne, er uharmonisk.

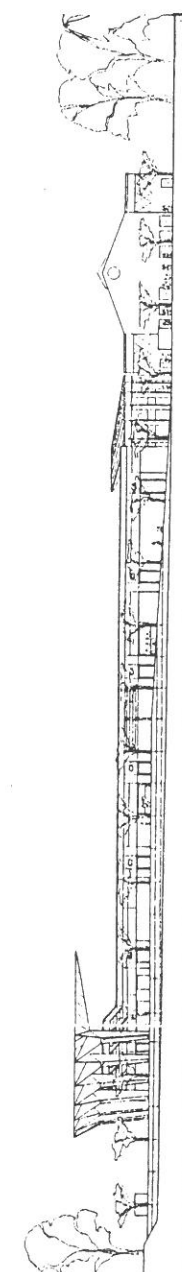
Tribuneoverdækningen og hallen er konstruktivt velbearbejdet. Der er valgt beton som materiale for de bærende konstruktioner ved såvel tribunetag som i hallen. Der er angivet en foldekonstruktion bestående af tynde betonskiver i præfabrikerede elementer. Det statiske princip er enkelt og overbevisende, idet der er anvendt en indspændt konstruktion ved tribunetaget og en 3-charniers ramme ved hallen. Dimensionerne forekommer dog overvældende.

Patinerings- og vedligeholdelse af betonoverfladerne anses for at udgøre en økonomisk og æstetisk belastning i driftsøjemed.

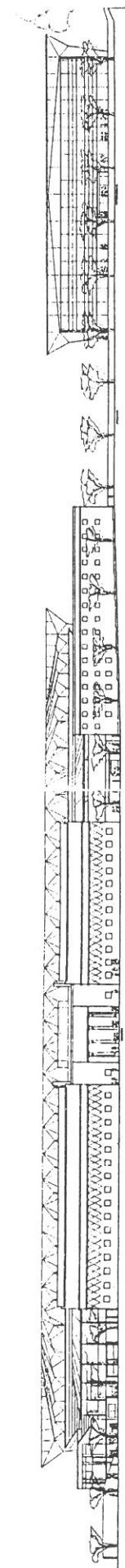
Rummet under tribuneopbygningen er godt disponeret med publikumsorienterede funktioner placeret i terræn. Funktionerne er fint indpasset i tribuneopbygningen.

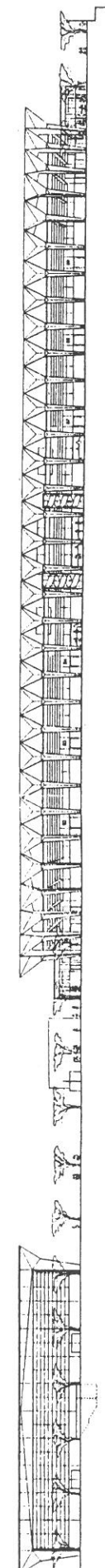
FACADE MOD VEST 1:1000

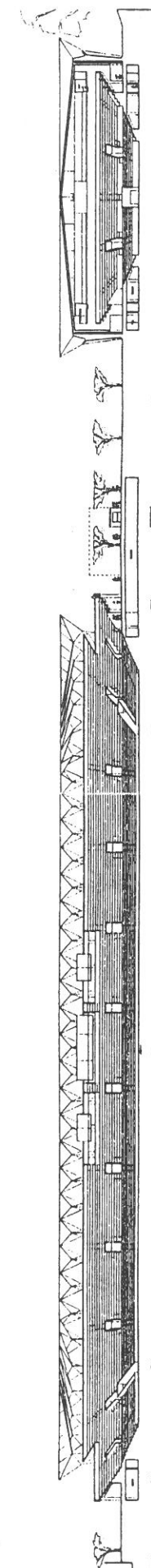
FACADE MOD ØST 1:1000

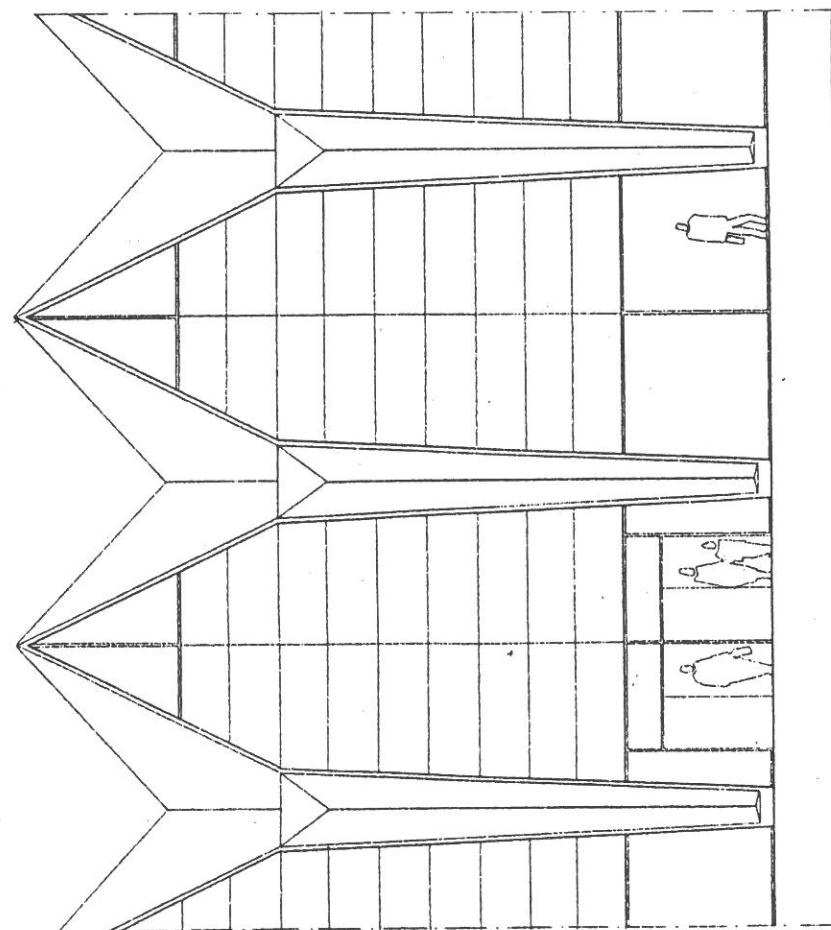
FACADE MOD NORD 1:1000

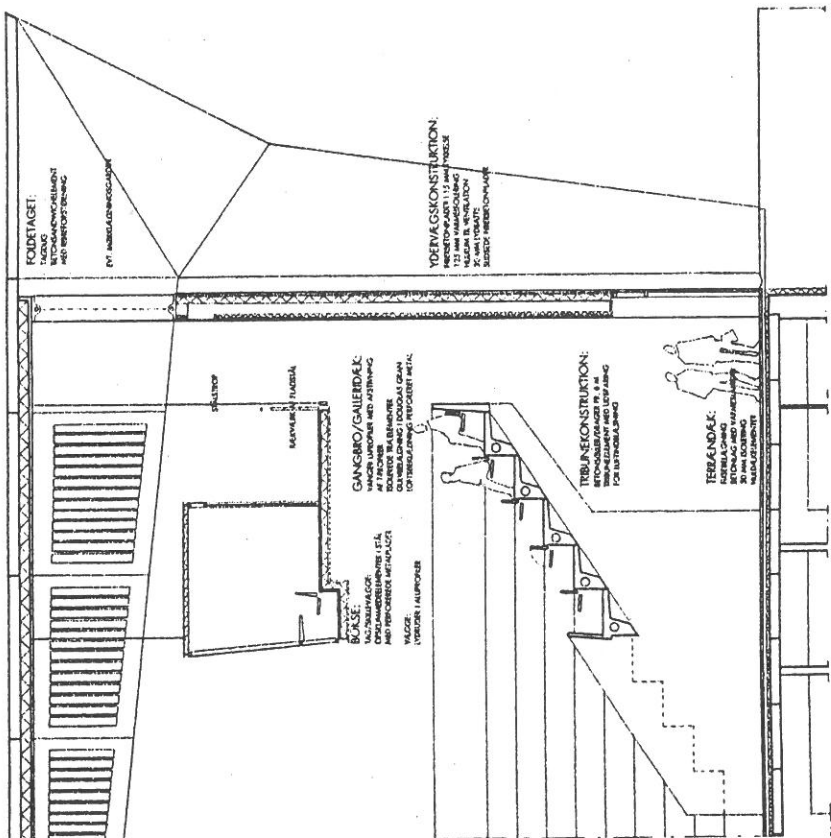
FACADE MOD SYD 1:1000

LÆNGDESNIT ØST / VEST 1:1000

FACADEUDSNIT HAL 1:100

DELSNIT I HAL 1:100

Hallen er veldisponeret og har funktionelt set gode adgangsforhold med adgang både fra nord og øst. Der er tilstrækkeligt rumfang omkring tribuneopbygningen til passage og fordeling af publikum. Blending vil kunne forekomme via de store åbninger mellem foyer og arena. Dommerkomitéen er skeptisk over for tagfoldningens skarpe profilering, som kan opfattes udtryksmæssigt aggressivt.

De tekniske installationer er godt beskrevet og baseret på kendte principper.

Forslaget indeholder en lang række fine overvejelser og gode dispositioner. Dommerkomitéens væsentligste indvendinger er rettet mod det meget dominerende konstruktionsprincip, der er anvendt i såvel stadion som hal.

Århus den 3. november 1997
Signeret af dommerkomitéen

